

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA
OSTRAVA EKONOMICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2013

Lenka Hanáková

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Vliv dotací na hospodaření obce

The Impact of Subsidies on the Financial Management of a Municipality

Student : Lenka Hanáková

Vedoucí bakalářské práce : Doc. Ing. Petr Tománek, CSc.

Šumperk 2013

Zadání bakalářské práce

Student: **Lenka Hanáková**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa

Specializace: 01 Veřejná ekonomika a správa

Téma: **Vliv dotací na hospodaření obce**
The Impact of Subsidies on the Financial Management of a Municipality

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Pravidla hospodaření obcí a role dotací
3. Analýza hospodaření a role dotací při hospodaření obce
4. Zhodnocení vlivu dotací na hospodaření obce
5. Závěr

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

ČEŠKOVÁ, Miroslava a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011. 587 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

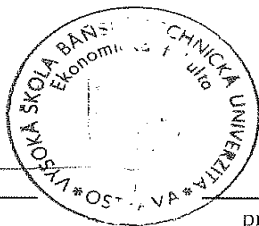
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Petr Tománek, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

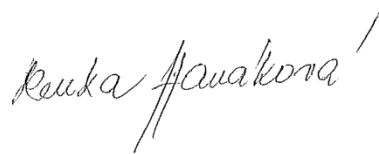
doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry



prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh vypracovala samostatně a uvedla v seznamu literatury všechny použité odborné i literární zdroje“

V Šumperku dne 6. května 2013



Lenka Hanáková

Obsah

| | |
|---|----------|
| 1. ÚVOD | 3 |
| 2. PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ A ROLE DOTACÍ..... | 5 |
| 2.1. Principy hospodaření obcí | 5 |
| 2.1.1. Základní znaky obce..... | 6 |
| 2.1.2. Orgány obce | 9 |
| 2.1.3. Hospodaření obce | 12 |
| 2.2. Rozpočet obce..... | 15 |
| 2.2.1. Rozpočtový proces | 15 |
| 2.2.2. Struktura rozpočtu..... | 16 |
| 2.2.3 Příjmy a výdaje..... | 18 |
| 2.3. Rozpočtové určení daní | 21 |
| 2.4. Výdaje rozpočtů obcí..... | 21 |
| 2.5. Role dotací | 23 |
| 2.5.1. Rozdělení dotací..... | 24 |
| 2.5.2 Dotace dle poskytovatelů | 25 |
| 3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ A ROLE DOTACÍ PŘI HOSPODAŘENÍ OBCE | 27 |
| 3.1. Hospodaření obce Rapotín | 27 |
| 3.2. Rozpočet obce Rapotín | 28 |
| 3.2.1. Rozpočet obce | 28 |
| 3.2.2. Příjmy obce | 29 |
| 3.2.2.1. Daňové příjmy | 30 |
| 3.2.2.2. Nedaňové příjmy..... | 33 |
| 3.2.2.3. Kapitálové příjmy | 34 |
| 3.2.2.4. Přijaté transfery | 35 |
| 3.2.3. Výdaje obce..... | 35 |
| 3.2.3.1. Běžné výdaje | 37 |
| 3.2.3.2. Kapitálové výdaje | 38 |
| 3.2.4. Financování | 39 |
| 3.3. Role dotací při hospodaření obce | 41 |
| 3.3.1. Dotace investiční x neinvestiční..... | 41 |
| 3.3.2. Dotace dle poskytovatelů | 44 |

| | |
|--|-----------|
| 4. ZHODNOCENÍ VLIVU DOTACÍ NA ROZPOČET OBCE | 46 |
| 4.1. Podíl kapitálových dotací na kapitálových výdajích | 46 |
| 4.2. Investiční a neinvestiční dotace | 48 |
| 4.3. Podíl dotací na rozpočtu obce přepočtený na 1 obyvatele | 49 |
| 4.4. Dotace dle zdrojů..... | 51 |
| 5. ZÁVĚR | 53 |

Seznam použité literatury

Seznam zkratk

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Seznam příloh

Přílohy

1. ÚVOD

Problematika financování obcí v České republice je v současnosti velmi aktuálním tématem. Obce jsou základní jednotkou územní samosprávy a jejich hlavním posláním je výkon veřejné správy. K tomu, aby obce mohly plnit své úkoly a nedocházelo k nepřiměřenému zasahování státu do jejich činností, musí být tyto celky územní samosprávy ekonomicky samostatné, tzn. musí mít vlastní majetek a finanční zdroje¹. Ekonomická samostatnost obcí v ČR je garantována Ústavou s také Evropskou chartou místní samosprávy, jejíž přijetím se v roce 1999 Česká republika zavázala k finanční autonomii základních územních samosprávních celků.

Podle statistických údajů bylo k 1. lednu 2013 v České republice evidováno 6249 obcí (municipalit), základních prvků územní samosprávy. Prakticky neexistuje obec, která alespoň někdy nevyužila možnost financování svých potřeb ze zdrojů některého z širokého portfolia dotačních titulů. Zvláště po vstupu České republiky do Evropské unie přibyla ke stávajícím tuzemským a zároveň nahradila předvstupní evropské dotační tituly, celá řada nových opatření. Pouze operačních programů z fondů Evropské unie je pro Českou republiku v rámci finanční perspektivy 2007 – 2013 celých 26. Není tedy divu, že časem se situace na tomto trhu stala pro samotné obce nepřehlednou.

V České republice stále probíhají decentralizační a dekoncentrační procesy územní samosprávy. Proces decentralizace, tedy předávání kompetencí a finančních zdrojů na nižší úroveň správy by měl zajistit vyšší efektivnost ve využívání veřejných zdrojů. Význam postavení obcí se s probíhající decentralizací zvyšuje. Státní aparát si však ponechal jistá privilegia při financování obcí, čímž vznikl prostor pro dotační politiku. Dotace, neboli transfery, jsou projevem existujících přerozdělovacích procesů uvnitř soustavy veřejných rozpočtů, vycházejí z principu solidarity a představují zásadní pilíř financování obcí, zvláště v oblasti rozvojové.

Obce se samy rozhodují, zda si budou zajišťovat dotační management vlastními zdroji, či zda využijí služeb některých zprostředkovatelských agentur a jiných subjektů. Zvláště nyní, před uplynutím časového rámce aktuální finanční perspektivy Evropské unie tyto agentury vyvíjejí zvýšenou aktivitu.

¹ Podle PA ŘÍZKOVÁ, I. *Finance územní samosprávy*. Brno: Masarykova univerzita, 2008 .s. 9-10

A tak se obcím nabízí „poslední“ možnosti čerpání z různých dotačních titulů a někteří představitelé se nechají přesvědčit k realizaci projektů, které nejen že jejich obce nutně nepotřebují, neboť často nemají dostatek finančních prostředků, ale které v budoucnu mohou pro jejich obce představovat neřešitelné provozní náklady či jiná rizika.

Výše uvedené skutečnosti ještě doplňuje fakt, že příjmy z dotací představují často i zmírnění důsledků globálních ekonomických problémů posledních let, které se projevují snížením výše inkasa daňových příjmů státu a výnosů z tzv. sdílených daní, což pro obce fakticky znamená pokles jejich příjmů.

Cílem této práce je posoudit vliv dotací na hospodaření obce. Pro práci byla vybrána obec Rapotín. Ať už se jedná o dotace nárokové nebo nenárokové, z tuzemských či evropských zdrojů, vždy platí, že podmínky pro jejich použití určuje poskytovatel a příjemce naopak musí učinit dané úkony k jejich splnění. Určitým problémem, zvláště pro menší obce, může být i ztížená orientace v množství dotačních titulů, nedostatek informací a potřebných kapacit k využití dotačních zdrojů.

Bakalářská práce se dělí na 3 části. *První část* – část teoretická, pro její vypracování je použita obsahová analýza odborné ekonomické literatury a právních předpisů týkajících se financování obcí. *V druhé části*, je provedena analýza hospodaření obce a role dotací v konkrétních podmínkách obce Rapotín v letech 2007 – 2011. *Ve třetí části* se již věnujeme zhodnocení vlivu dotací na rozpočet obce Rapotín, jaký mají vliv na její rozpočet, kolika procenty se podílí na celkových příjmech obce.

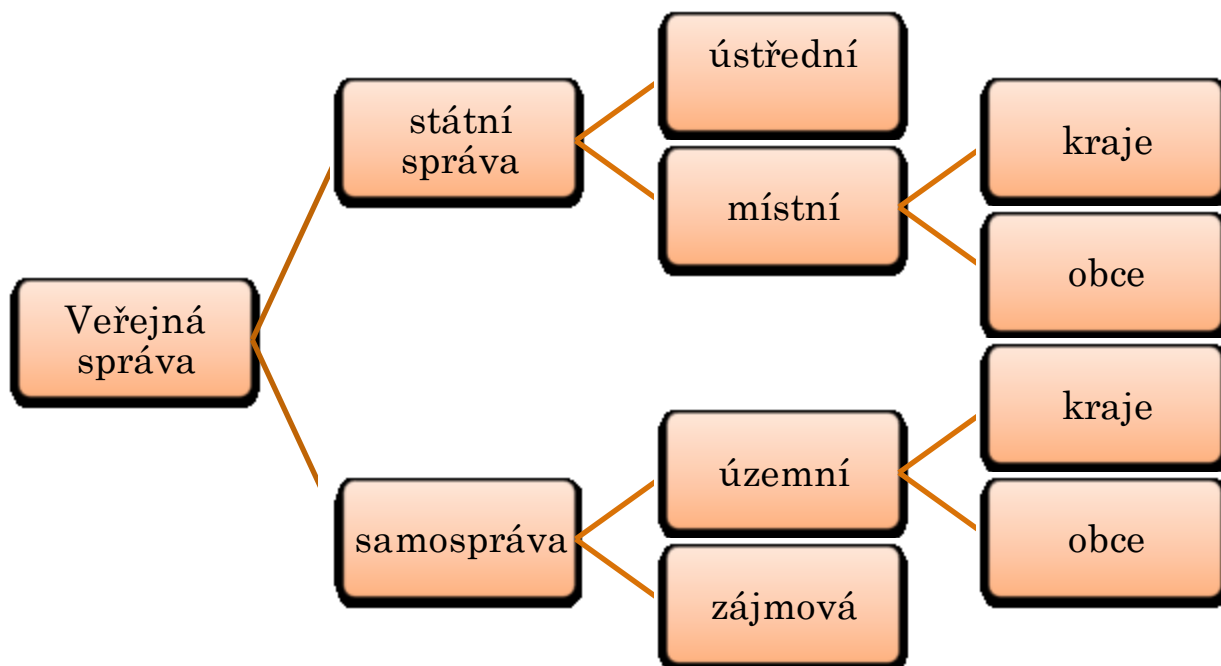
2. PRAVIDLA HOSPODAŘENÍ OBCÍ A ROLE DOTACÍ

2.1. Principy hospodaření obcí

Obce jsou součástí veřejné správy. Veřejnou správu dělíme na státní správu a samosprávu. Stát představuje nejdůležitější subjekt veřejné správy. Veřejná správa, která je vykonávána prostřednictvím státních orgánů, je nazývána státní správou. Orgány státní správy jsou vláda, ministerstva a jiné orgány státní správy.

Města a obce jsou také součástí systému státní správy, a to v rámci **výkonu přenesené působnosti**. Obecní a městské úřady, které vykonávají na základě zákona pro stát určité činnosti jsou nazývány *dekoncentráty*.

Obr. 2. 1. Veřejná správa – schéma



Zdroj: PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy; teorie a praxe v ČR*. Schéma v vlastní zpracování

2.1.1. Základní znaky obce

Ústava stanoví, že obce jsou veřejnoprávní korporace, které mají právo samostatně hospodařit, vlastnit a samostatně nakládat s vlastním majetkem.

Obce jsou ústavou vymezeny třemi znaky :

- občany,
- samosprávou,
- územím.

Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Zákon, který upravuje postavení obcí je *Zákon o obcích č. 128/2000 Sb.* Tento stanoví, že obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, tvořící územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Část území České republiky je součástí území některé obce, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Obec má jedno nebo více katastrálních území. Obec může vzniknout nově, a to sloučením dvou nebo více obcí, oddělením místní části, popřípadě změnou nebo zrušením vojenského újezdu. Ovce se také mohou slučovat na základě dohody. Území obce pak tvoří území sloučených obcí. Obci je uložena povinnost pečovat o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů, jakož i chránit veřejný zájem.

Obec se také může na základě dohody připojit k jiné obci, se kterou sousedí. Dohodu o sloučení obcí nebo připojení obce lze uzavřít na základě rozhodnutí zastupitelstev obcí, pokud do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí není podán návrh na konání místního referenda. Je-li podán návrh na referendum, je k uzavření dohody o sloučení obcí nebo o připojení obce nutné souhlasné rozhodnutí v místním referendu konaném v obci, ve které byl návrh podán. Sloučení obcí, připojení obce, městských částí nebo městských obvodů, či oddělení části obce lze provést jen k počátku kalendářního roku.

Každá obec má svůj název, změnu názvu obce povoluje Ministerstvo vnitra na návrh obce. Názvy mají také části obce, ulice a jiná veřejná prostranství.

Občany obce jsou všechny fyzické osoby, které jsou státními občany České republiky, jsou v obci trvale hlášeni k trvalému pobytu.

Občané obce starší 18-ti let mají zákonem vymezené postavení, a to mají právo volit a být voleni do zastupitelstva obce za podmínek stanovených zvláštním zákonem, mají právo hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu obce a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok. Dále mají občané právo nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok.

Právo na samosprávu je zaručeno Ústavou, čl. 8.² Do samosprávné činnosti stát může zasahovat jen tehdy, vyžaduje-li to ochrana zákona, a to v zákonem stanovených případech. Dozor nad výkonem samostatné působnosti obce vykonává krajský úřad, který může navrhnout Ministerstvu vnitra pozastavení účinnosti obecně závazné vyhlášky obce. Obec má současně právo bránit se proti nezákonnému zásahu státu do své samosprávy prostřednictvím ústavní stížnosti.

Při výkonu samosprávy není podřízenost obce jinému orgánu. Obec jako veřejnoprávní korporace zabezpečuje výkon veřejné správy, tedy samosprávy a státní správy, současně je i v postavení právnické osoby soukromého práva.

Samostatnou působnost vymezuje zákon o obcích. Patří do ní veškeré záležitosti, které jsou v zájmu obce, ale zároveň nejsou svěřené krajům.

Obec v samostatné působnosti zejména:

- hospodaří s vlastním majetkem,
- vydává obecně závazné vyhlášky,
- volí a odvolává starostu a ostatní členy rady,
- rozhoduje o místním referendu,
- zajišťuje veřejný pořádek,
- zřizuje a ruší obecní policii,
- rozhoduje o dalších věcech podle zákona.

²Ústavní zákon č. 1/2003 Sb. Ústava České republiky ze dne 16.prosince 1992

Ústavou a zákony zaručený obsah samosprávy je právem všech obcí bez ohledu na velikost obce. V praxi rozsah samosprávy závisí na okolnostech, jako je výše rozpočtu, počet obyvatel a jejich potřeby, zároveň také schopnosti zastupitelstva obce.

Přenesená působnost je vymezena jako výkon státní správy, kterou stát přenesl na obce v rámci dekoncentrace. V přenesené působnosti obce vydávají nařízení obce, správní rozhodnutí. Do přenesené působnosti obce patří též vydávání obecně závazných nařízení obce (vydává rada) k provedení zákonů.

Obecně lze konstatovat, že výkon státní správy je obci přesně dán podle principu jednotné státní správy na rozdíl od výkonu samosprávy, který je ovlivněn možnostmi a potřebami obce.

V rámci přenesené působnosti dle zákona č.314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů a vyhl. MVč.388/2002 Sb. členíme obce do těchto kategorií:

- obce,
- obce s matričním úřadem,
- obce se stavebním úřadem,
- obce s pověřeným obecním úřadem – tyto jsou stanoveny zákonem, vykonávají státní správu i pro okolní obce, plní úkoly dle zvláštních zákonů,
- obce s rozšířenou působností – jsou taktéž stanoveny zákonem k zabezpečení výkonu státní správy nad rámec přenesené působnosti.

Obce jsou vymezeny zákonem o obcích³ takto:

- a) **obce** – které nejsou nazývány městem,
- b) **města** – obec, která má alespoň 3000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny,
- c) **městysy** – obec, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Obec, která byla oprávněna přede dnem 17. května 1954 městysem, je městysem, pokud o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny,

³Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

- d) **statutární města** – v současnosti je v České republice 23 statutárních měst. Odlišují se od ostatních tím, že mají právo obecně závaznou vyhláškou stanovit městské části nebo obvody, které jsou samosprávnými jednotkami s vlastními orgány jako jiné obce,
- e) **Hlavní město Praha** – členěno na městské části nebo městské obvody.

2.1.2. Orgány obce

Zákon o obcích stanoví orgány obce :

- zastupitelstvo,
- rada,
- starosta,
- obecní úřad,
- výbory.

„Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány města jsou rada města, starosta, městský úřad a zvláštní orgány města. Městys je samostatně spravován zastupitelstvem městyse; dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány města.“⁴

Zastupitelstvo obce je nejvyšší orgán obce v oblasti samostatné působnosti. Rada obce je výkonným orgánem obce v její samostatné působnosti. Starostovi je svěřena reprezentace obce navenek a obecní úřad je zřízen k plnění úkolů jemu uložených.

Zastupitelstvo obce – je kolektivně volený orgán. Tvoří jej členové, jejichž počet na každé volební období stanoví zastupitelstvo obce nejpozději 85 dnů před dnem voleb do zastupitelstev obcí. Pro určování počtu členů je nutné přihlížet k počtu obyvatel a velikosti územního obvodu. Zákon o obcích určuje rozpětí počtu členů podle velikostních kategorií, např. u obcí do 500 obyvatel je 5 až 15 členů zastupitelstva, u obcí od 10 tisíc do 50 tisíc obyvatel je 11 až 35 členů. Nejvyšší možný počet členů zastupitelstva u obcí nad 150 tisíc obyvatel je 55 členů.

⁴ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Zákon o obcích rozděluje zastupitele na uvolněné a neuvolněné členy zastupitelstva. Zpravidla v malých obcích nebývá nikdo dlouhodobě uvolněn. Rozdíl je v tom, že uvolněnému členu zastupitelstva je poskytnuta měsíční odměna, neuvolněnému členu zastupitelstva odměna poskytnuta být může, ale také nemusí. O výši odměny, a zda bude někdo ze zastupitelů uvolněným členem zastupitelstva, rozhoduje zastupitelstvo.⁵

Pravomoci zastupitelstva – zastupitelstvo obce má hlavní rozhodovací pravomoci patřící do samostatné působnosti obce.

Zastupitelstvo obce:

- vydává obecně závazné vyhlášky obce,
- rozhoduje o vyhlášení místního referenda,
- volí z členů zastupitelstva obce starostu, místostarostu a další členy obce, odvolává je z funkce, stanovuje počet členů rady obce,
- schvaluje program rozvoje obce,
- schvaluje rozpočet a závěrečný účet obce,
- zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- zřizuje a ruší příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvaluje zřizovací listiny,
- zřizuje a ruší výbory, volí jejich předsedy a další členy a odvolává je z funkce,
- navrhuje změny v katastrálních územích uvnitř obce, schvaluje dohody o změně hranic uvnitř obce, schvaluje slučování obcí,
- určuje funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni,
- zřizuje a ruší obecní policii,
- rozhoduje o založení nebo zrušení právnických osob, schvaluje jejich zakladatelské listiny,
- deleguje zástupce obce na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,
- navrhuje zástupce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast a návrhu jejich odvolání,

⁵Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

- rozhoduje o spolupráci obce s jinými obcemi, o zřízení a názvech částí obce, ulic, uděluje a zároveň odnímá čestné občanství obce, rozhoduje o peněžitých plněních, plní úkoly stanovené zvláštním právním předpisem.

Zastupitelstvo obce si může vyhradit další pravomoci v samostatné působnosti obce mimo pravomoci vyhrazené radě. Zastupitelstvu je dále vyhrazeno rozhodování ve věcech majetkových.

Rada obce – je výkonným orgánem v samostatné působnosti obce. Tvoří ji starosta, místostarosta a další členové, kteří jsou voleni zastupitelstvem. Počet členů rady je lichý, min. je 5 členů, max. je 11 členů rady. Rada obce se nevolí v těch obcích, kde počet členů zastupitelstva je menší než 15. Rada obce plní úkoly, kterými ji pověřilo zastupitelstvo a také zastupitelstvu se zodpovídá. Také připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva a zabezpečuje plnění usnesení zastupitelstva.

Zákon o obcích radě vymezuje zejména úkoly, jakými je zabezpečení hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, provádění rozpočtových opatření, vydávání nařízení obce, zřizování a také zrušení komise rady obce – dle potřeb obce, kontrola plnění úkolů obecního úřadu a komisí, stanovení celkového počtu zaměstnanců obce, plnění závazků vůči právnickým osobám, ukládání pokut ve věcech samostatné působnosti obce. V přenesené působnosti rada vydává také nařízení obce.⁶

Není-li zřízena rada obce, nařízení obce vydává zastupitelstvo a pravomoci rady obce vykonává starosta obce

Starosta – volí se ze členů zastupitelstva na sestavujícím zasedání. Starosta zastupuje obec navenek a za výkon své funkce je odpovědný zastupitelstvu obce. K pravomocem starosty patří zejména jmenování a odvolávání tajemníka obecního úřadu (se souhlasem ředitele krajského úřadu), odpovídá za včasné objednání pře zkoumání hospodaření obce, plní úkoly zaměstnavatele, odpovídá za informování veřejnosti o činnosti obce, zabezpečuje výkon přenesené působnosti v těch obcích, kde není tajemník, rozhoduje o záležitostech samostatné působnosti obce svěřené mu radou.

Starostu zastupuje místostarosta, společně podepisují právní předpisy obce.

⁶Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník (pokud je tato funkce v obci zřízena), a zaměstnanci obce. V čele obecního úřadu je starosta, funkci tajemníka povinně zřizují obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností. Ostatní obce tuto povinnost nemají. Rada obce může zřídit odbory a oddělení dle úseku činnosti.

Obecní úřad plní v samostatné působnosti obce:

- úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo nebo rada,
- pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti,
- rozhoduje v případech stanovených zákonem a obcích nebo zvláštním zákonem.

V přenesené působnosti vykonává státní správu v rozsahu vymezeném zákonem o obcích, s výjimkou věcí patřících do působnosti zvláštních orgánů.

Výbory jsou kontrolními, poradními a iniciativními orgány zastupitelstva obce v samostatné působnosti obce. Výbory nejsou samostatnými orgány obce, ale dají se spíše nazvat „orgány orgánů“. Povinnost ze zákona je zřídit finanční a kontrolní výbor. V obcích, kde na území žije alespoň 10% občanů hlásících se k jiné národnosti, je povinně zřizován výbor pro národnostní menšiny. Ostatní výbory může zastupitelstvo zřizovat dobrovolně.

2.1.3. Hospodaření obce

Zákon ukládá obcím povinnost, že majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Obec je povinna vést evidenci svého majetku. Majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. S nepotřebným majetkem obec naloží způsoby a za podmínek stanovených právními předpisy, pokud tento zákon nestanoví jinak.⁷

Obcím je zakázáno ručit za závazky fyzických osob a právnických osob s výjimkou:

- 1) závazků vyplývajících ze smluv o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou s finanční podporou ze státního rozpočtu, národního fondu nebo státních fondů.

⁷PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

- 2) závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici do obcí vlastněných nemovitostí,
- 3) těch, které zřizuje obec, kraj nebo stát,
- 4) společností, v nichž míra účasti jí samé nebo spolu s jinou obcí nebo obcemi, krajem nebo státem přesahuje 50 %,
- 5) bytových družstev,
- 6) honebních společenstev.

Stát neručí za hospodaření a závazky obce, s výjimkou kdy tento závazek převezme stát smluvně.⁸

Obci je uložena zákonem **povinnost chránit svůj majetek** před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení. Musí také trvale sledovat, zda dlužníci včas a řádně plní své závazky, a zabezpečit, aby nedošlo k promlčení nebo zániku z nich vyplývajících práv.

Při nakládání s majetkem musí obce dodržovat *zákonem stanovená pravidla*, zejména když chtějí *prodat, směnit* nebo *darovat nemovitý majetek, pronajmout* jej nebo poskytnout jako *výpůjčku* obec musí zveřejnit po dobu nejméně 15 dnů před rozhodnutím v příslušném orgánu obce vyvěšením na úřední desce obecního úřadu, aby se k němu mohli zájemci vyjádřit a předložit své nabídky. Současně záměr může obec též zveřejnit způsobem v místě obvyklým. V případě nezveřejnění záměru, je právní úkon od počátku neplatný. Nemovitost se v záměru označí údaji podle zvláštního zákona platného ke dni zveřejnění záměru.⁹

Úplatný převod majetku musí být sjednán zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. V případě odchylky od ceny obvyklé musí být zdůvodněna.

Vyjímkou je pouze pronájem bytů a hrobových míst, pronájem nebo výpůjčka majetku obce na dobu kratší než 30 dnů nebo jde-li o pronájem nebo výpůjčku právnické osobě zřízené obcí.

⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

⁹ TOMÁNEK, Petr. Hospodaření krajů a obcí, 2011, EKf VŠB TU Ostrava.

*Obce mohou při výkonu samostatné působnosti vzájemně spolupracovat, zejména:*¹⁰

- a) zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi,
- b) na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí,
- c) na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu.

Obce nejčastěji *zakládají právnické osoby* ve formě obecně prospěšné společnosti, akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným. Není ale vyloučena jiná právní úprava. Členy *dobrovolného svazku obcí* mohou být výhradně obce. Obce mají právo být členy svazku obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Mohou vytvářet svazky obcí nebo mohou přistoupit do již vytvořeného svazku obcí. Obec může být členem libovolného počtu svazku obcí. Svazek obcí je právnickou osobou.¹¹

Činnosti svazku obcí se zejména zaměřují na :

- a) správu majetku obcí, zejména místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi,
- b) úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
- c) zavádění, rozšiřování a zdokonalování sítí technického vybavení a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
- d) zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
- e) provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin,
- f) úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečením přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí.

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

¹¹ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Svazek obce je zakládán smlouvou, která musí splňovat tyto náležitosti:

- a) název a sídlo členů svazku obcí,
- b) název a sídlo svazku obcí a předmět jeho činnosti,
- c) orgány svazku obcí, způsob jejich ustavování, jejich působnost a způsob jejich rozhodování,
- d) majetek členů svazku obcí, který vkládají do svazku obcí,
- e) zdroje příjmů svazku obcí,
- f) práva a povinnosti členů svazku obcí,
- g) způsob rozdělení zisku a podíl členů na úhradě ztráty svazku obcí,
- h) podmínky přistoupení ke svazku obcí a vystoupení z něj, včetně vypořádání majetkového podílu,
- i) obsah a rozsah kontroly svazku obcí obcemi, které svazek obcí vytvořily.

Smlouva ke splnění konkrétního úkolu se uzavírá na dobu určitou nebo neurčitou. Předmětem této smlouvy nemůže být vznik právnické osoby. Smlouva musí mít písemnou formu a musí být předem schválena zastupitelstvy obcí, jinak je neplatná. Smlouva musí splňovat náležitosti uložené zákonem, zejména § 48 odst. 2. Zákona o obcích.¹²

2.2. Rozpočet obce

Rozpočet obce je sestavován dle zásady každoročního sestavování, reálnosti a pravdivosti, úplnosti a jednotnosti, zásady dlouhodobé vyrovnanosti a zásady publicity.

2.2.1. Rozpočtový proces

Sestavení rozpočtu obce je náročný proces, který trvá zpravidla déle než rok. Rozpočet je schvalován na kalendářní 1 rok. Rozpočtový proces se skládá ze 4 etap:

1. příprava a sestavení rozpočtu,
2. projednání a schvalování rozpočtu,
3. plnění rozpočtu,
4. kontrola rozpočtu.

¹²Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Přípravou rozpočtu se zabývá finanční odbor, v menších obcích ekonom či finanční výbor. Rozpočet zpravidla vychází z rozpočtu minulých let, upravený dle aktuálních změn. Řídí se také rozpočtovým výhledem. Východiskem pro rozpočet jsou také jednotlivé programy politických stran.¹³

Návrh rozpočtu musí být následně zveřejněn 15 dnů na úřední desce nebo jiným způsobem v místě obvyklém. Každý občan má pak právo podávat své připomínky k rozpočtu a to písemně nebo osobně na jednání zastupitelstva při projednávání rozpočtu. Rozpočet je schválen nadpoloviční většinou přítomných zastupitelů.

Plnění rozpočtu následuje po schválení rozpočtu, kdy dojde k rozpisu rozpočtu – rozpis na položky a paragrafy. V případě potřeby je možné rozpočet změnit, a to rozpočtovými opatřeními. Změny má pravomoc provádět zastupitelstvo, v určitých případech je tato pravomoc svěřena radě.

Kontrola rozpočtu zahrnuje kontrolu zastupitelstvem, a to schvalování závěrečného účtu a současně i kontrolu ze strany ministerstva financí. Po skončení rozpočtového období je předkládán zastupitelstvu ke schválení závěrečný účet. Tento je povinnost vyvěsit 15 dnů na úřední desce.

Dále mezi kontrolu obcí řadíme povinnost, která je obcím uložena zákonem, a to nechat si ověřit účetní závěrku povinně auditorem nebo příslušným krajským úřadem. Současně je i prováděna průběžná kontrola plnění rozpočtu, a to prostřednictvím měsíčního výkazu MF FIN 5-12.

V případě *neschválení rozpočtu* do konce posledního dne předchozího období, hospodaří obec dle rozpočtového provizoria. Prostředky se zpravidla uvolňují ve výši 1/12 předchozího rozpočtu.¹⁴

2.2.2. Struktura rozpočtu

Struktura rozpočtu je závazná dle rozpočtové skladby dle zák. 250/2000 Sb.

¹³ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

¹⁴TOMÁNEK, Petr. *Hospodaření krajů a obcí, 2011*, EKf VŠB TU Ostrava.

Určuje závazná pravidla pro strukturu rozpočtu, a jsou uplatněna čtyři hlediska:¹⁵

- a) *Hledisko odpovědnosti* – kapitální - používá se u státního rozpočtu, u územních samosprávných celků není často uplatňováno.

- b) *Hledisko druhové* – každá operace má být zaříděna z hlediska druhového členění.
 - 1. Daňové příjmy
 - 2. Nedaňové příjmy
 - 3. Kapitálové příjmy
 - 4. Transfery
 - 5. Běžné výdaje
 - 6. Kapitálové výdaje
 - 8. Financování

- c) *Hledisko odvětvové* – položky jsou členěny dle odvětví:
 - 1. Zemědělství a lesní hospodářství
 - 2. Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství
 - 3. Služby pro obyvatelstvo
 - 4. Sociální věci a politika zaměstnanosti
 - 5. Bezpečnost státu a právní ochrana
 - 6. Všeobecná veřejná správa a služby

Položky jsou členěny dle tohoto hlediska na skupinu, oddíl, pododdíl a paragraf.

- d) *Hledisko konsolidační* – úkolem konsolidace je vyloučit vícenásobné započtení v rámci rozpočtů.

¹⁵ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

2.2.3 Příjmy a výdaje

Příjmy rozpočtu se člení dle druhového členění na :

1. Daňové příjmy
2. Nedaňové příjmy
3. Kapitálové příjmy
4. Transfery

Výdaje rozpočtu jsou pak členěny na :

5. Běžné výdaje
6. Kapitálové výdaje

Příjmy rozpočtů obcí (podle druhového třídění, vlastní příjmy, příjmy z majetku, místní poplatky)¹⁶

1. **Daňové příjmy** – příjmy z daní a poplatků. Dochází ke sdílení daní - na daních se podílí více rozpočtů. Daň svěřené – celý výnos jde do toho rozpočtu. Místní daně – obec si může daň upravit.

a) Příjmy z daní:

- *Daň z příjmu PO = obec – do rozpočtu obce se vrací 100% daně*
- *Daň z příjmu FO ze samostatné výdělečné činnosti. Tato daň je nazývána jako stimulační daň.*
- *Daň z příjmu FO ze závislé činnosti – sdílená daň*
- *Daň z nemovitostí – místní daň, výnos 100%, je stanovena státem. Obce mají pravomoc zasahovat do pravidel daně z nemovitostí.*
- *Daň z příjmu právnických osob – sdílená daň*
- *Daň z přidané hodnoty – sdílená daň, její výnos bývá nejvyšší*

Daň z nemovitosti zahrnuje :

- daň z pozemků- zdaňují se zemědělské pozemky – a to na základě bonity, kvality půdy.

¹⁶TOMÁNEK, Petr. Hospodaření krajů a obcí, 2011, EKf VŠB TU Ostrava.

Mohou vznikat velké rozdíly – otázkou je, zda je to spravedlivé, neboť kvalitu půdy nelze ovlivnit. Dále zahrnuje lesy a stavební pozemky. U stavebních pozemků si mohou obce koeficienty upravit (o 1 zvýšit nebo o 3 snížit) a mohou je použít na různé části obce. Na území jedné obce může být použito několik koeficientů,

- daň ze staveb- obytné stavby, stavby pro podnikatelské účely, obytné budovy. Zde je koeficient dán velikostí obce, která jej však má možnost upravit.

b) Příjmy z poplatků

Místní poplatky – jsou vymezeny zákonem č. 565/1990 Sb. Zákon stanovuje maximální sazby a to, co se zdaňuje. Obce musí přijímat obecně závaznou vyhlášku – vymezí poplatky, které mají být vybírány a stanoví sazby – ovšem nelze jít nad rámec zákona. Těchto poplatků je 8, mají fakultativní charakter – obec sama může rozhodnout, zda tyto poplatky uplatní či nikoliv. Je to povinná platba pouze při určitých souvislostech. Většina poplatků je daňového charakteru a mnohdy jsou zavedeny proto, že představují regulaci určité činnosti.¹⁷

- poplatek ze psů – musí ho platit vlastník psa, max. sazba je 1500 Kč, obvykle jsou tyto poplatky však nižší,
- poplatek za lázeňský a rekreační pobyt – poplatky za pobyt (hotely, penziony...), max. sazba je 15Kč za osobu a noc,
- poplatek z ubytovací kapacity – platí hotel, penzion. Platí ho ze svých nákladů vlastník zařízení,
- poplatek za využívání veřejného prostranství – obec stanoví, co je veřejným prostranstvím, hradí se dle m², max. sazba je 15Kč/m² na jeden den,
- poplatek ze vstupného – z komerčních akcí, a to až 20% z ceny vstupného,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem – v případě, že někdo vjíždí tam, kde je to uzavřeno. Sazba je až 20Kč na jeden den,
- poplatek za komunální odpad – jedná se o poplatek za odpady,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku.

¹⁷ *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*, Svaz měst a obcí České republiky, 2010 1. vydání. 184 s, ISBN 978-80-254-8660-3

Poplatky spojené s ŽP

- poplatek za ukládání odpadů- poplatek odvádí ten, kdo ukládá odpady na skládku,
2 složky – základní a riziková, obce však dostávají pouze základní složku,
- poplatek za znečišťování ovzduší – u malých zdrojů znečištění si ho mohou obce vybírat (kotle),
- poplatek za vypouštění odpadních vod do podzemních vod – tímto poplatkem chce obec přinutit obyvatele, aby se připojili na místní odpady,
- odvod za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu – je počítán dle klimatických podmínek a kvality půdy. Obec dostává z tohoto poplatku 40%, zbytek se odvádí do SR.

2. Nedaňové příjmy

- odvod z vydobytých nerostů – v případě, že se na území obce vyskytují nerosty, ten kdo je dobývá,
- příjmy z pronájmu majetku – většinou největší položka,
- příjmy od organizací, které obec založila nebo zřídila,
- odvody organizací, které obec zřídila - příspěvkové organizace (odvod z provozu, z odpisů),
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku – krátkodobý majetek,
- výnosy z pokut – za neplnění povinností,
- příjmy z různých prodejů – publikace,
- příjmy z úroků, z darů,
- vratky půjček (řízení likvidity nebo podpora subjektů).

3. Kapitálové příjmy

Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku, mají charakter jednorázového příjmu.

4. Dotace

Přijaté transfery, tvoří až 40 % příjmů rozpočtu. Nárokové dotace obdrží obec automaticky, na základě zákonem stanovených podmínek, aniž by o ně jakkoliv musela žádat. U nenárokových dotací není žádný nárok, obec musí o každou žádat samostatně a splnit řadu podmínek, jako například udržitelnost projektu, dobu vlastnictví majetku, určitý podíl vlastních finančních prostředků.

2.3. Rozpočtové určení daní

Upravuje zákon č. 243/2000 Sb., platný ke dni 1. 1. 2013

- a) výnos daně z nemovitostí - příjemcem je obec, kde se nemovitost nachází,
- b) podíl na 20,83 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- c) podíl na 22,87 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně podle zákona o daních z příjmů,
- d) podíl na 23,58 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- e) podíl na 23,58 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob,
- f) podíl na 23,58 % celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob,
- g) 30 % výnosu záloh na daň z příjmů fyzických osob, které mají na území obce bydliště ke dni jejich splatnosti, a výnosu daně z příjmů fyzických osob, které měly na území obce bydliště k poslednímu dni zdaňovacího období, k němuž se daňová povinnost vztahuje, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby a s výjimkou daně (záloh na daň) příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků srážených a odváděných plátcem daně,
- h) daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušná obec, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- i) podíl na 1,5 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně příjmů, s výjimkou daně příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby.¹⁸

2.4. Výdaje rozpočtů obcí

Běžné výdaje

Mezi běžné výdaje řadíme výdaje, které se každoročně opakují, je možné je při sestavení rozpočtu již odhadnout.

Kapitálové výdaje

¹⁸Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Kapitálové výdaje jsou omezeny rozpočtem, dále tím, co musí vykonávat, např. výdaje na školství. Obce mohou financovat téměř všechno s výjimkou určitých omezení.

Výdaje nemohou být libovolně poskytovány na:¹⁹

1. *Nemohou poskytovat dotace politickým stranám*
2. *ÚSC nesmí ručit za závazky PO a FO*
3. *Veřejná podpora* – princip poskytování prostředků z rozpočtů ÚSC, je zakázáno poskytovat dotaci individuálně nějakému subjektu, aniž by to bylo poskytnuto dalším jiným subjektům – jednalo by se o narušení hospodářské soutěže. U ÚSC – úřad pro hospodářskou soutěž rozhodne, jestli daný výdaj je tou veřejnou podporou nebo ne. Z rozpočtu obce se vybuduje komunikace k pozemku soukromého podnikatele a využívá ji pouze onen soukromý podnikatel – jedná se o veřejnou podporu. Pokud by ji využívali všichni, pak to není veřejnou podporou. Další případ veřejné podpory – např. prodej pozemků za symbolickou cenu.

Umožňuje se také – veřejná podpora malého rozsahu.

4. *Odměňování zaměstnanců úřadů a zastupitelů* – mzdová regulace, při které si ÚSC nemohou libovolně stanovovat platy zaměstnancům.

Odměňování zastupitelů (volených zástupců)

- uvolnění
- neuvolnění

velikost odměny závisí na velikosti obce. Odměna starosti se stanoví tak, že každý starosta má stejný základ + odměny za velikost obce.

Výdaje v odvětví – členění do skupin :

- 1) *Zemědělství a lesnictví hospodářství* – výdaje jsou nižší než příjmy.
- 2) *Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství* – výdaje týkající se cestovního ruchu, výdaje na pozemní komunikace (technickou infrastrukturu), výdaje na provoz městské hromadné dopravy, vodní hospodářství – vodovod a kanalizace (investice do této oblasti)- jde o výdaje, které je možné nalézt většinou v menších obcích.

¹⁹TOMÁNEK, Petr. Hospodaření krajů a obcí, 2011, EKf VŠB TU Ostrava.

- 3) *Služby pro obyvatelstvo – základní školy a mateřské školy u obcí. Zde spadají činnosti týkající se kultury – výdaje na divadelní činnost, dotace spolkům, činnosti v knihovnictví, ochrana kulturních památek. Dále oblast zdravotnictví, oblast bytového hospodářství – vlastnictví obecních bytů, opravy bytů, výstavba nových bytů, rekonstrukce. Komunální služby- hřbitovy, veřejné osvětlení. Výdaje na odpadové hospodářství – nakládání s odpady. Oblast životního prostředí – rekultivace půdy a skládek.*
- 4) *Sociální věci a politika zaměstnanosti - zde patří domy s pečovatelskou službou, chráněné bydlení, sociální dávky, příspěvky vypláceny různým zařízení, spolkům, klubům důchodců.*
- 5) *Bezpečnost státu a právní ochrana - výdaje na financování obecní policie, financování podpory sboru dobrovolných hasičů.*
- 6) *Všeobecná veřejná správa a služby - výdaje na provoz spojený s obecním úřadem a náklady na zastupitele.*

2.5. Role dotací

Financování obcí v České republice je prováděno na principu kombinovaného fiskálního federalismu. Obce mají jako zdroj svých příjmů daňové příjmy, které jsou přidělovány na základě rozpočtového určení daní – daní svěřených a sdílených. Tyto tvoří zhruba třetinu příjmu rozpočtu obcí. Dále mají obce pro své financování nedaňové příjmy, které tvoří jen malou část rozpočtu obcí. Příjmy z daňových a nedaňových příjmů jsou pro obce nedostatečné na pokrytí svých výdajů. Z tohoto důvodu jsou pro zajišťování potřeb obce peníze přerozdělovány dále formou dotací, které mají mimo jiné i zmírnit nerovný daňový výnos obcí a současně poskytovat zdroje na zajištění výdajů spojených s přesunem některých kompetencí ze státu na samosprávné územní celky. Pro stát je poskytování prostředků formou dotací výhodný i z důvodu možnosti kontroly využití dotací z hlediska účelnosti a hospodárnosti.²⁰

Dotace se staly podstatnou částí rozpočtů obcí a lze je členit z několika hledisek.

Dotace lze obecně členit dle účelu na **účelové a neúčelové**.

Účelové dotace slouží přesně k předem vymezenému použití rozpočtových prostředků, zpravidla podléhající kontrole, zda byly prostředky využity v souladu s účelem poskytnutí.

²⁰ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

Neúčelové dotace nejsou vázány na konkrétní účel, zpravidla nepodléhají kontrole. V ČR jsou poskytovány dotace pouze účelové.

Dále můžeme dotace členit na dotace **nárokové a nenárokové**. Nárokové dotace jsou obcím poskytovány na základě právních předpisů, zpravidla jsou poskytovány automaticky bez nutnosti o tyto žádat. Současně jsou právními předpisy dána závazná kritéria pro výši těchto dotací. Nárokové dotace ve většině případů podléhají kontrole od poskytovatele.

2.5.1. Rozdělení dotací

Poskytování dotací je pro stát administrativně náročnou činností, avšak zároveň je zde možnost kontroly, směřování dotací ke konkrétním obcím na konkrétní projekty.

Dotace, které obce přijímají lze členit podle několika vybraných hledisek :

Dle poskytovatele:

- všeobecná pokladní správa nebo z kapitol ústředních orgánů státní správy – dotace poskytnuté ze státního rozpočtu,
- dotace od krajů,
- dotace ze státních mimorozpočtových fondů,
- dotace z prostředků Evropské unie,

Dle hlediska výdajů:

- *kapitálové* (investiční) dotace – jako zdroj pro zajištění investičních akcí,
- *běžné* (neinvestiční) dotace – na zajištění provozu, propagace a dalších činností obce.

Dle nároku:

- *nárokové* – jsou obcím poskytovány automaticky, při splnění podmínek jako je výkon určité přenesené povinnosti od státu. Jejich využití je zejména při financování provozu zdravotnických a školských zařízení,
- *nenárokové* – jedná se o dotace získané na základě žádosti na konkrétní projekt. Někdy je výše získaných dotací používána i jako měřítko schopnosti vedení obce, když je posuzována celková velikosti získaných dotací a schopnost realizovat investiční projekty.

Výše *nárokových dotací* je určena příslušnými zákonnými předpisy a vzniká tak nárok všem obcím vykonávajícím danou činnost. Tyto dotace jsou poskytovány ze státních rozpočtů, jsou označovány jako souhrnný finanční vztah mezi státním rozpočtem a rozpočtem obcí, v rozpočtové skladbě položka č. 4112.

U *nenárokových dotací* je účelovost dotace je dána *zásadami dotační politiky* poskytovatele. Obce u těchto dotací musí prokazovat přesné užití dotace na vymezený účel a dotaci poskytovateli zúčtovat. V případě porušení účelovosti hrozí obci postih v podobě vrácení celé nebo části nevyčerpané dotace.²¹ U dotací rozlišujeme dále formy poskytování – na dotaci *s podmínkou spoluúčasti obce* na financování a na dotaci *bez spoluúčasti*, omezené pouze částkou určenou k alokaci.

Dotace se spoluúčastí, zde lze hodnotit kladně fakt, že obce jsou nuceny k šetření a hledání cenově nejvýhodnější nabídky na realizaci akce. Záporně lze hodnotit skutečnost, že pro obec může být problém financovat část projektu ze svých vlastních zdrojů a dochází tak k využívání zdrojů cizích, nejčastěji z úvěrů poskytovaných komerčními bankami, což způsobuje zadlužování obce, které je pak současně hodnoceno i při posuzování žádostí o dotace.

Kladně u dotací lze zhodnotit skutečnost, že zdroje původně chybějící na investiční akci obec získala bez zadlužení, nebo zdroje, které původně obec vyčleňovala na akci posléze financovanou z dotací, tyto je možné použít na jinou investiční akci.

2.5.2 Dotace dle poskytovatelů

Podrobněji zde budou rozebrány dotace dle poskytovatelů a jejich možnosti využití pro obec obecně, tudíž i pro obec Rapotín.

Stát – jedná se zejména o dotace nárokové na výkon přenesené působnosti, školství (do roku 2012) a dále o nenárokové dotace z orgánů státu.

Státní fondy – SFŽP, SFDI, SFRB – jedná se o prostředky určené např. na obnovu kanalizací, silnic, vodovodů a další.

Kraje – jejich úloha v přerozdělování dotací roste. Kraj sehrává roli prostředníka, když poskytuje obcím dotace, které jsou čerpány ze státního rozpočtu.

²¹ PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: WoltersKluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1.

Dotace z Evropské unie - v období 2007 – 2013 je v ČR využíváno 26 operačních programů, které jsou rozděleny mezi tři cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti:

- Cíl konvergence
- Cíl regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
- Cíl Evropské územní spolupráce

Cíl konvergence je určen na podporu a rozvoj hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států.

Jedná se o sedm operačních programů **ROP (Regionální operační programy)** pokrývají několik tematických oblastí s cílem zvýšení konkurenceschopnosti regionů, urychlení jejich rozvoje a zvýšení atraktivity regionů pro investory. Každý ROP je řízen samostatně **Regionální radou (RR)** příslušného **regionu soudržnosti**), pro regiony soudržnosti s celkovou přidělenou částkou 4,66 miliard eur pro regiony NUTS II. Dále je zde zahrnuto osm tematických programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 miliard eur. Jedná se například o Operační program (OP) doprava, OP životní prostředí, OP podnikání a inovace a další.

Cíl regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je určen pouze pro regiony, které nečerpají z cíle konvergence. V České republice je určen pro Hl. město Praha, pro které jsou určeny 2 operační programy. Přidělená částka činí 0,42 miliard eur.

Cíl Evropské územní spolupráce je určen na podporu příhraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. Tento cíl je rozdělen na 9 operačních programů a mohou z něj čerpat všechny regiony.

Pro Českou republiku je určena částka 0,39 miliard eur. Jsou to například operační programy Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko, Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko, meziregionální spolupráce (státy EU, Norsko a Švýcarsko) a další. Tyto prostředky jsou poskytovány obcím prostřednictvím Regionálních rad a Národního fondu.

3. ANALÝZA HOSPODAŘENÍ A ROLE DOTACÍ PŘI HOSPODAŘENÍ OBCE

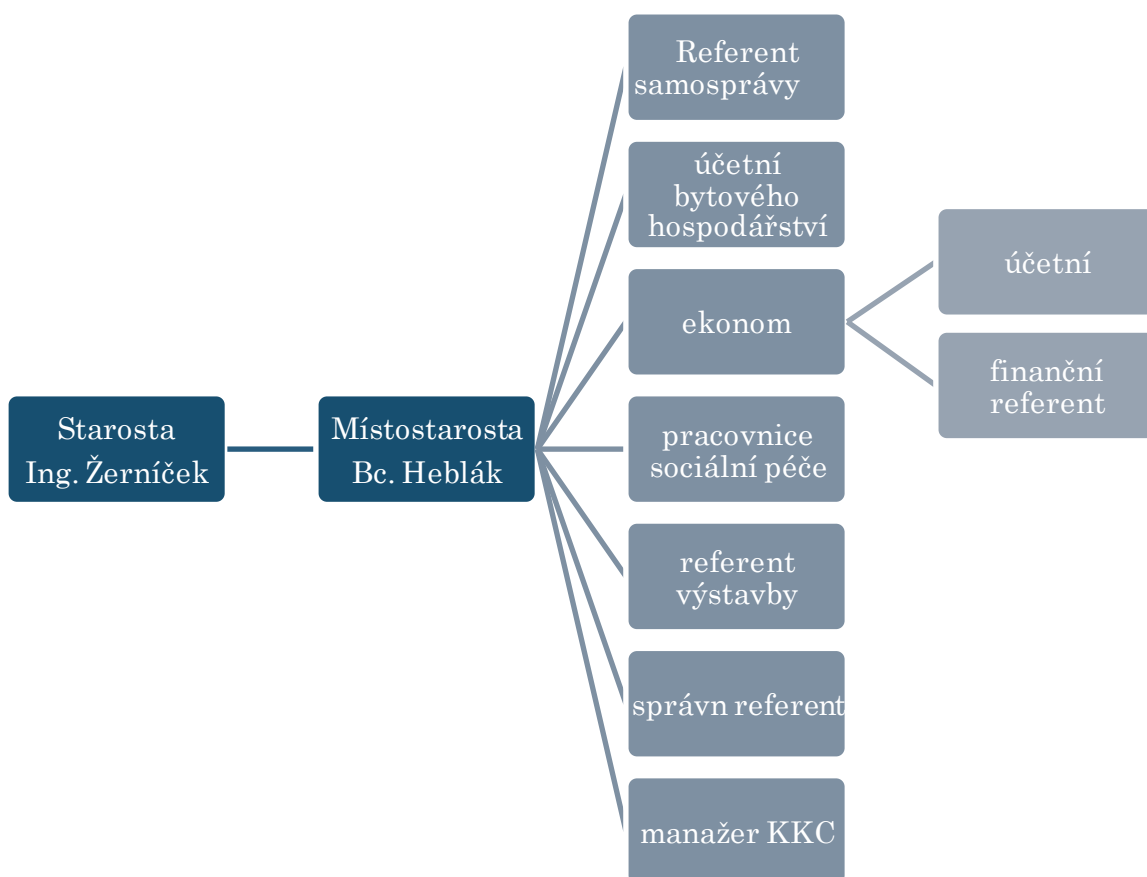
Pro analýzu hospodaření je vybrána obec Rapotín. Obec má 3200 obyvatel, leží 5 km od okresního města Šumperk, který je vstupní bránou do Jeseníků. V obci je pošta, škola, mateřská škola, zdravotní středisko a další občanská vybavenost. Vzhledem ke své poloze dochází k přírůstku obyvatelstva, vzniká zde nová bytová zástavba.

3.1. Hospodaření obce Rapotín

Hospodaření obce je prováděno na základě každoročně schváleného rozpočtu. V obci je patnácti členné zastupitelstvo, rada v obci není zřízena.

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou a dalšími zaměstnanci obce. V obci není zřízena funkce tajemníka.

Obr.č.2.2 - Organizační schéma obecního úřadu



Zdroj: interní materiály obce Rapotín

Historie obce Rapotín

První písemné zmínky o obci jsou datovány rokem 1391. Dle pověsti Rapotín založil markomanský uprchlík Reibod při stěhování národů. Obec tehdy spadala pod kraj Šumperka a Branenska pod správou zeměpánů. Mezi vlastníky postupně patřili Čeněk z Lipé, Eberhard z Kunštátu, Beneš z Valdštejna a další. Posledním vlastníkem panství Rapotín byl Jan starší ze Žerotína.

Ve druhé polovině 17. století v obci probíhaly známé čarodějnické procesy, při kterých bylo upáleno 7 žen z Rapotína. Upálení rapotínských žen z obce připomíná sloup z roku 1678.

Historické prameny udávají, že v obci v první polovině 18. Století žilo 47 sedláků, 32 chalupníků a 45 domkařů. V roce 1770 bylo provedeno první číslování domů a v obci bylo tehdy 150 čísel.

V 19. Století v obci vznikla sklárna, ve které trvala výroba až do konce 20. Století. Začátkem 20. století byla obcí vybudována železnice, která je využívána dodnes.

V období 2. Světové války došlo k vysídlení obce, když z 258 Čechů zůstalo v Rapotíně jen 65 občanů.

Obec byla v roce 1948 připojena k městu Šumperk, ale již v roce 1951 opětovně nabyla svoji samostatnost.²²

3.2. Rozpočet obce Rapotín

Rozpočet obce je sestavován v souladu s rozpočtovým výhledem a současně se střednědobým plánem.

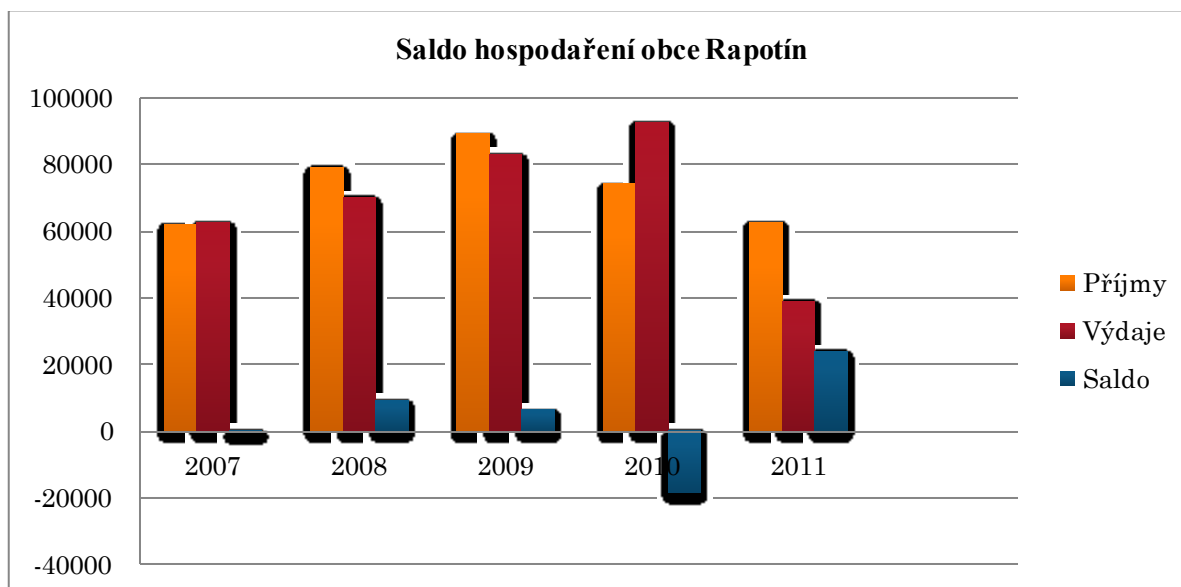
3.2.1. Rozpočet obce

Hospodaření obce je prováděno na základě schváleného rozpočtu. V rozpočtu obce Rapotín nedochází během let k výraznějším změnám ve výši rozpočtu, se kterým obec v jednotlivých letech hospodaří.

²²<http://www.rapotin.cz/>

V letech 2007 hospodařila obec s nepatrným schodkem ve výši 567 tis. Kč. V letech 2008 a 2009 skončilo hospodaření obce s přebytkem. Nejvyšší schodek rozpočtu byl v době ekonomické poklesu, v roce 2010. Toto bylo zapříčiněno poklesem daňových příjmů. V roce 2011 bylo hospodaření obce přebytkové. Na jedné straně došlo k poklesu daňových příjmů, ale bylo následováno také výrazným poklesem investic realizovaných obcí.

Grafč. 3.1. - Rozpočty obce Rapotín v letech 2007 - 2011



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

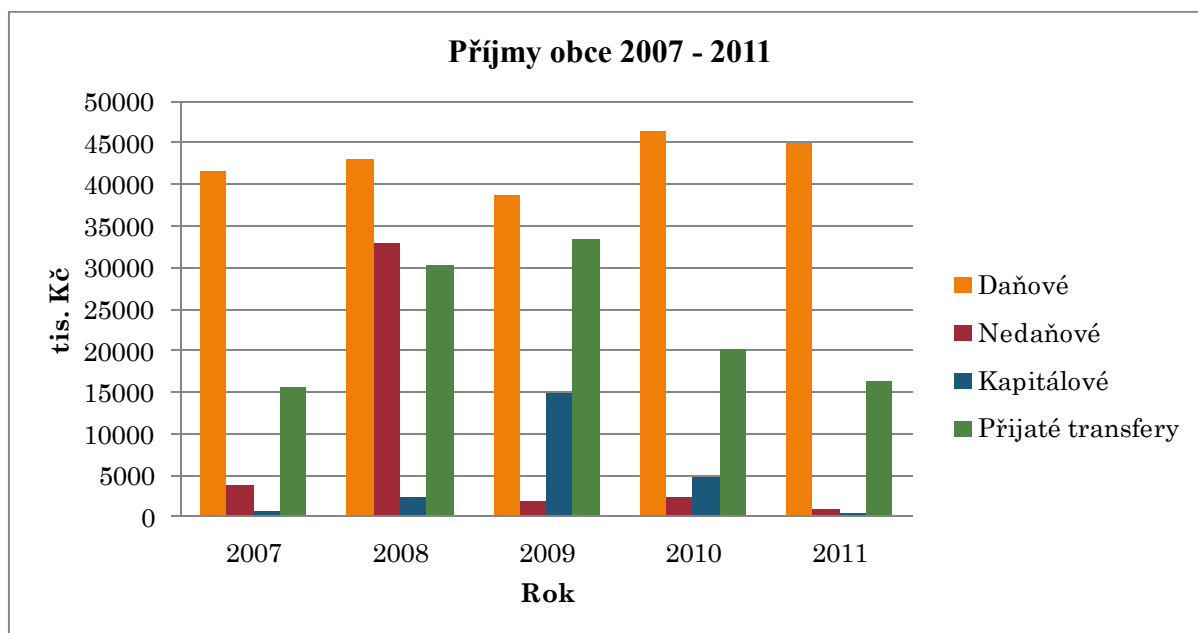
3.2.2. Příjmy obce

Příjmy obce lze rozdělit z dalšího hlediska na běžné a kapitálové. Mezi běžné příjmy patří převážně příjmy, se kterými může obec již v rozpočtu počítat, jsou to příjmy opakující se, zejména příjmy, které jsou obcím poskytovány na základě zákona o rozpočtovém určení daní, dále pak příjmy z poplatků a služeb. Také mezi tyto příjmy řadíme nárokové dotace, na jejich poskytnutí vzniká obcím při splnění zákonných podmínek nárok automaticky.

Kapitálové příjmy mají charakter jednorázových příjmů, nelze s nimi při sestavování rozpočtu počítat, jsou odvislé od mnoha kritérií.

Mají investiční charakter – **dotace** nenárokové a **příjmy** z prodeje kapitálového majetku.

Graf č. 3.2. - Příjmy obce Rapotín v letech 2007 -2011



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

3.2.2.1. Daňové příjmy

Daňové příjmy tvoří ve většině sledovaných let největší část rozpočtu na příjmové straně. Radíme sem příjmy z daní, a to z daní svěřených – daň z nemovitostí, a daní sdílených – ostatní daně, když podíl, který obce obdrží je stanoven zákonem o rozpočtovém určení daní.

Tabulka č. 3.1. - Daňové příjmy obce Rapotín v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|----------------------|---------|----------|----------|----------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Daňové příjmy | 41484,0 | 43007,20 | 38803,08 | 46470,41 | 44988,25 |
| MTR | - | 3,67% | -9,77% | 19,76% | -3,18% |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2010

Ve sledovaných letech docházelo ke zvýšení meziročního tempa růstu daňových příjmů obce v letech 2008 a 2010, naopak v letech 2009 a 2011 došlo k zápornému tempu růstu. Největší nárůst daňových příjmů byl v roce 2010, když meziroční tempo růstu v porovnání s rokem 2009 bylo 20 %. Toto bylo způsobeno přírůstkem na straně poplatků v oblasti životního prostředí, a to ve výši 5 mil. Kč, přírůstkem na straně daně z nemovitostí a

zároveň i z daně z příjmu právnických osob. V roce 2011, kdy příjmy obci poklesly, došlo k poklesu příjmů z daně z příjmů právnických osob, a to o 4,5 mil. Kč.

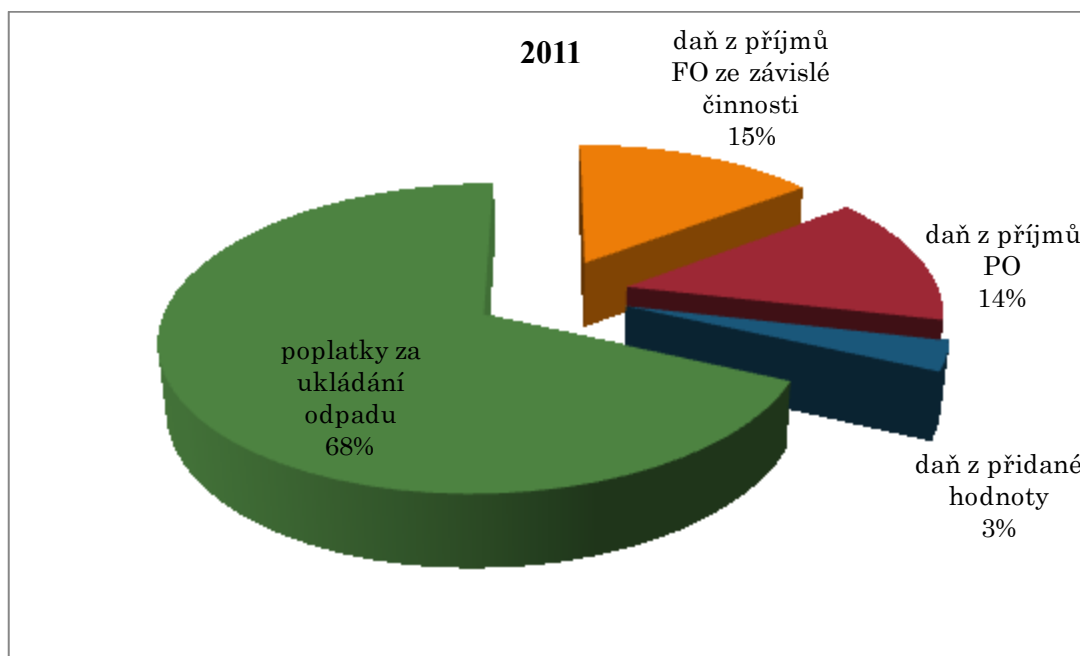
Tabulka č.3.2. - Nejvýznamnější daňové příjmy obce Rapotín v roce 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Částka |
|---|----------|
| 1111-Daň z příjmů FO ze závislé činnosti | 4678,78 |
| 1121-Daň z příjmů právnických osob | 4471,08 |
| 1211-Daň z přidané hodnoty | 10715,69 |
| 1333- Poplatky za ukládání odpadu | 21827,48 |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2011

V obci Rapotín tvoří největší část rozpočtu ne příjmy z daní, ale příjem z poplatků, konkrétně z poplatku za ukládání odpadu, když v obci je provozována skládka odpadu Recycling park a.s. kam je odvážen odpad z okolních obcí. V roce 2011 činil výběr z toho poplatku cca 22 mil. Kč. Druhým největším příjmem obce byl výnos z daně z přidané hodnoty ve výši 10,7 mil. Kč a daň z příjmu z právnických osob a daň z příjmu fyzických osob, kde výběr z těchto daní byl ve sledovaném roce téměř shodný, a to 4,5 mil. Kč.

Graf č.3.2. - Nejvýznamnější daňové příjmy obce Rapotín v roce 2011 (v procentech)



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

Tabulka č. 3.3.- Místní poplatky a poplatky spojené s životním prostředím v letech 2007-2011

| | Rok | | | | |
|--|----------|---------|----------|----------|----------|
| Položka | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| 1332- znečištění ovzduší | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 |
| 1333 – ukládání odpadu | 17215,31 | 17838,2 | 15622,12 | 19895,49 | 21827,48 |
| 1334 – odnětí půdy ze ZPF | 0 | 1,74 | 0 | 0,42 | 1,74 |
| 1337 – svoz komunálního odpadu | 324,42 | 291,56 | 304,11 | 287,20 | 278,36 |
| 1341- ze psů | 70,47 | 81,31 | 80,95 | 81,41 | 89,24 |
| 1342-lázeňský a rekreační pobyt | 62,63 | 28,08 | 5,96 | 122,74 | 62,87 |
| 1343-užívání veřejného prostr. | 3,91 | 0,32 | 0,56 | 1,30 | 1,95 |
| 1344 – ze vstupného | 0,51 | 26,67 | 16,74 | 0 | 1,52 |
| 1345 – poplatky z ubytov.kapacity | 81,35 | 34,17 | 8 | 133,32 | 46,67 |
| 1347 – z herních přístrojů | 70,14 | 92,95 | 65 | 84,4 | 78,35 |
| 1351 – odvod z loterií | 32,59 | 53,79 | 56,91 | 44,73 | 30,24 |
| 1361 – správní poplatky | 105,10 | 105,69 | 101,03 | 110,19 | 92,8 |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

v tis. Kč

Největší podíl ve sledovaných letech 2007 - 2011 na vybraných poplatcích tvoří poplatek za uložení odpadu (položka 1333), když výběr tohoto poplatku každoročně mírně roste. Naopak zanedbatelný podíl na vybraných poplatcích má poplatek ze vstupného, který v roce 2010 poklesl na nulu. Každoroční mírný nárůst je zaznamenán i u poplatku ze psů.

3.2.2.2. Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy jsou veškeré opakující se příjmy, jako jsou příjmy z prodeje neinvestičního majetku, z prodeje zboží a služeb, pronájmu a dále neopětované příjmy, které jsou sankční povahy, nemají vztah k daním, přijaté splátky půjček a přijaté vratky transferů poskytnutých v předcházejících obdobích.²³

²³Češková, Magdalena a Jan Kinšt, *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rošřené vyd. Olomouc: ANAG, spol. s r.o., 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9

Nedaňové příjmy obce Rapotín tvoří příjmy z vlastní činnosti, výnosy z finančního majetku, splátky půjčených prostředků, ostatní nedaňové příjmy, příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku, přijaté sankční platby, přijaté vratky transferů, příjmy z pronájmu majetku. Největší příjem v nedaňových příjmech má obec z příjmů z vlastní činnosti, následované příjmy z finančního majetku. Nejmenší příjem pak tvoří příjmy z pronájmu majetku.

Tabulka č. 3.4.- Nedaňové příjmy obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|------------------------|---------|-----------|-----------|---------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Nedaňové příjmy | 3857,23 | 3341,20 | 1902,55 | 2461,55 | 844,52 |
| MTR | - | - 13,37 % | - 43,06 % | 29,38 % | -65,69 % |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

V roce 2008 došlo k mírnému poklesu nedaňových příjmů. V roce 2009 došlo k dalšímu výraznému poklesu, a to vlivem poklesu přijatých vratek z transferů o 1,2 mil. Kč a poklesem ostatních nedaňových příjmů o 950 tis. Kč. V roce 2010 nedaňové příjmy obce opět vzrostly, a to vlivem vratek z transferů a 100 % nárůstem příjmů z vlastní činnosti. V roce 2011 došlo opětovně k výraznému poklesu nedaňových příjmů. Tento byl zapříčiněn poklesem ostatních nedaňových příjmů o téměř 450 tis. Kč a příjmů z vlastní činnosti o téměř 700 tis. Kč, stejně tak došlo k poklesu vratek z transferů na částku 4 tis. Kč, když v roce 2010 byly tyto vratky téměř 400 tis. Kč.

Základní škola byla do roku 2008 příspěvkovou organizací obce Rapotín a v roce 2009 se stala školskou právnickou osobou, tím nabíhaly příjmy odvodů od příspěvkové organizace (pol. 2122) dle §28, odst. 4 zákona č. 250/2000 Sb. Přijaté vratky z transferů ve sledovaném období představovaly na položce 2460 splátky poskytnutých půjček od obyvatelstva – povodňové půjčky.

3.2.2.3. Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy představují příjmy z prodeje dlouhodobého hmotného majetku, případně z akcií nebo majetkových podílů.

Tabulka č. 3.5. - Kapitálové příjmy obce Rapotín v letech 2007-2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|--------------------------|--------|----------|----------|---------|--------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Kapitálové příjmy | 822,80 | 2270,63 | 14910,41 | 4904,18 | 522,38 |
| MTR | - | 175,96 % | 556,66 % | - 67 % | - 89 % |

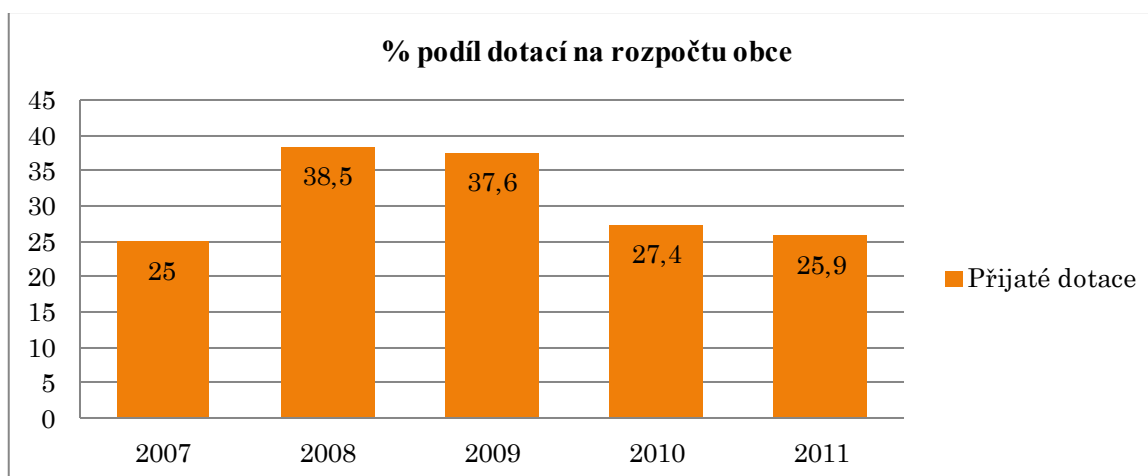
Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2011

Kapitálové příjmy ve sledovaných letech vykazovaly značné výkyvy v meziročních srovnáních. V roce 2008 a 2009 docházelo k výraznému nárůstu těchto příjmů, zapříčiněné prodejem dlouhodobého majetku, a prodejem pozemků. V roce 2007 a 2008 obec prodávala obecní pozemky, položka rozpočtové skladby 3111 v částce 812 tis. Kč. V roce 2009 obec prodala vedení plynovodu – položka rozpočtové skladby 3113 za částku 13 mil. Kč. V roce 2010 pak obec prodala pozemky v celkové hodnotě 1,34 mil. Kč a dům v částce 3,5 mil. Kč. V roce 2011 obec prodala pozemky v hodnotě 522 tis. Kč.

3.2.2.4. Přijaté transfery

Přijaté transfery jsou v rozpočtu obce Rapotín ve sledovaných letech velmi důležitou položkou na příjmové straně. V roce 2007 představovaly dotace 25 % příjmu rozpočtu, v roce 2008 již dotace činily 38,5 %, v roce 2009 byl podíl dotací téměř shodný s rokem 2008, a to 37,6 % příjmů obce. V roce 2010 byl zaznamenán pokles podílu dotací na celkových příjmech obce, když podíl dotací byl jen 27,4 % a v roce 2011 jen 25,9 %.

Graf č. 3.3.- Podíl dotací na rozpočtu obce Rapotín 2007 – 2011 (v procentech)



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

V tabulce č. 3.6. jsou obsaženy celkově přijaté dotace obce Rapotín ve sledovaném období 2007 – 2011.

Tabulka č. 3.6. Přijaté transfery obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|--------------------------|----------|----------|----------|----------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Přijaté transfery | 15719,83 | 30408,43 | 33463,55 | 20291,01 | 16255,56 |
| MTR | - | 93,44 % | 10,05 % | -39,36% | -19,88% |

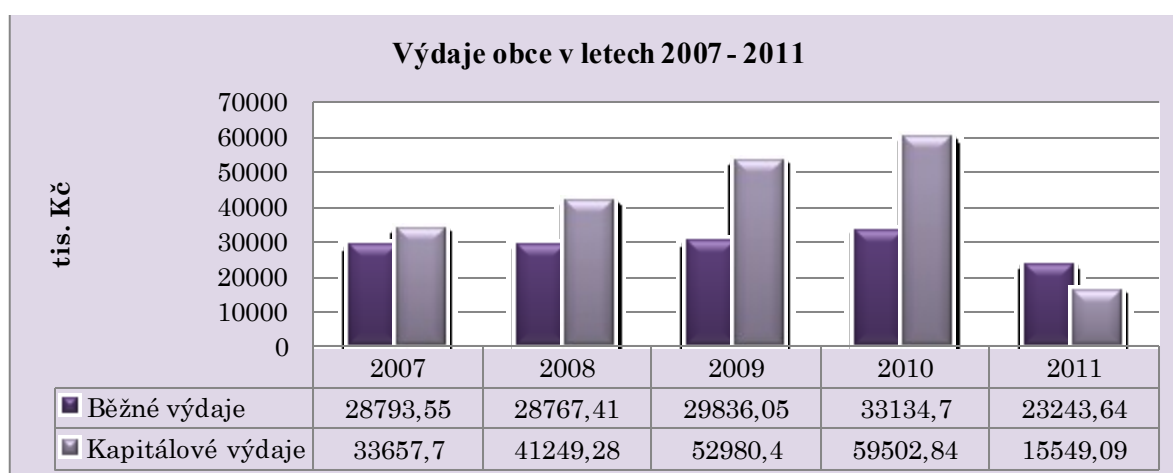
Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2011

Objem přijatých transferů je odvislý od skutečnosti, zda je otevřen vhodný program pro investiční záměr obce, současně na množství prostředků, které jsou na tyto dotace určeny. Proto je i v tabulce vidět, že se množství přijatých transferů v jednotlivých letech liší.

3.2.3. Výdaje obce

Většina výdajů obce souvisí s poskytováním veřejných statků a služeb, alokační výdaje, což je důsledek decentralizace veřejné správy a posilování role územních samospráv. Alokační výdaje dělíme na výdaje běžné a kapitálové.²⁴

Graf č. 3.3. - Výdaje obce Rapotín v letech 2007 - 2011



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

²⁴ PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETRMAR, *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

V grafu lze vidět, že běžné výdaje nezaznamenávají kromě roku 2011 velkých změn. Většina běžných výdajů patří mezi výdaje, které jsou pro obec víceméně povinné, opakují se a proto nelze výši těchto výdajů nijak výrazně změnit. K většímu poklesu došlo pouze v roce 2011, což koresponduje s poklesem příjmů. Kapitálové výdaje jsou pak zrcadlem přijatých dotací, protože od jejich výše je z velké části závislá realizace větších kapitálové náročnějších investičních akcí realizovaných obcí.

3.2.3.1. Běžné výdaje

Běžné výdaje druhově členíme do třídy 5 a představuje je ta část výdajů, která je na zabezpečení veřejných statků a služeb. Jsou to výdaje na vzdělání, veřejný pořádek, veřejné komunikace a osvětlení, provoz čistíček odpadních vod, likvidace odpadů a další. Mezi výdaje nezahrnujeme platby splátek úvěrů a půjček.

*Rozpočtová skladba*²⁵ dělí běžné výdaje na neinvestiční nákupy, neinvestiční transfery a neinvestiční půjčky. Neinvestiční nákupy jsou výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy a náklady na mzdy a pojistné – seskupení položek 50 a 51. Neinvestiční transfery, nebo-li neopětované výdaje na neinvestiční účely mající charakter dotací, příspěvků a dávek poskytovaných mimorozpočtovou jednotkou – seskupení položek 52-55 a 57. Neinvestiční půjčky, jinak řečeno návratně poskytované prostředky jiným subjektům na neinvestiční účely – obsaženy v položce 56.

Tabulka č. 3.7. - Běžné výdaje obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

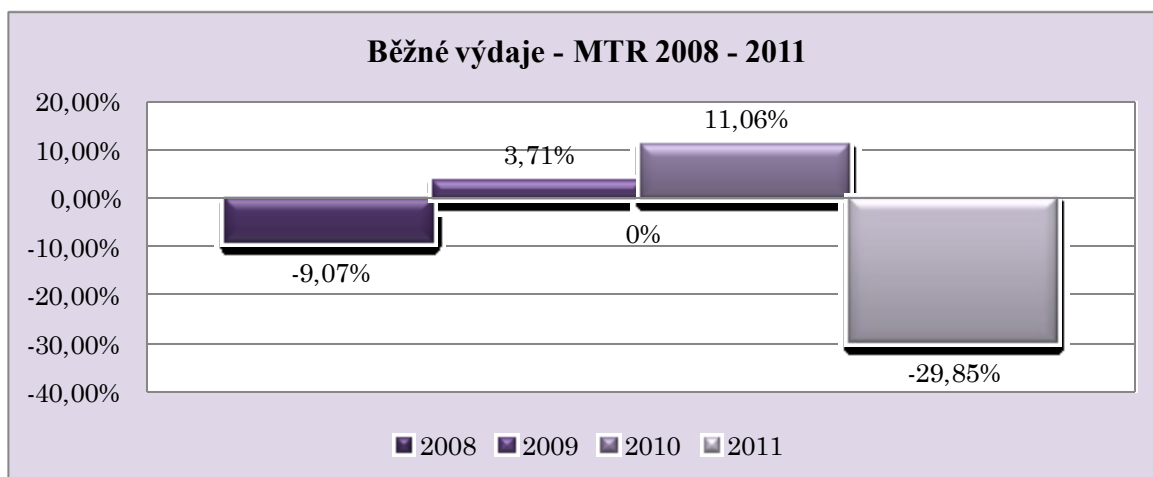
| | Rok | | | | |
|---------------------|----------|----------|----------|---------|----------|
| Položka | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Běžné výdaje | 28793,55 | 28767,41 | 29836,05 | 33134,7 | 23243,64 |
| MTR | - | - 9,07 % | 3,71% | 11,06% | -29,85 % |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce 2007 - 2011

V roce 2008 došlo k poklesu meziročního tempa růstu o 9 % oproti roku 2007. V roce 2009 došlo k nárůstu výdajů v meziročním srovnání o 3,71 % a v roce 2010 o 11,06 %. K výraznějšímu meziročnímu poklesu došlo v roce 2011, a to o 29,85 %.

²⁵ ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

Graf č. 3.4. Běžné výdaje – MTR obce Rapotín v letech 2008 - 2011



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

V roce 2011 došlo k výraznému poklesu výdajů na veřejnou správu, a to z 15 mil. v roce 2010 na 8,2 mil. v roce 2011. Výdaje na vzdělávání zaznamenaly výrazný pokles o téměř 50% v roce 2010 z částky 6,3 mil. Kč na částku 3,4 mil. Kč v roce 2011. Výdaje na bydlení, komunální služby, územní rozvoj klesly v roce 2011 na částku 3,7 mil, oproti částce 4,0 mil.

3.2.3.2. Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje představují investice na nákup pozemků a budov. Dále jsou to výdaje na modernizaci a rekonstrukci movitých a nemovitých věcí. Mezi kapitálové výdaje řadíme také výdaje na nákup akcií, finanční vklady do obchodních společností a investiční dotace fyzickým a právnickým osobám.

V případě výdajů musí obce pamatovat na zákon č. 137/2006 Sb.,²⁶ o veřejných zakázkách. Obec musí vždy zadávat veřejnou zakázku dle tohoto zákona v případě, že se jedná o zakázku, jejíž předpokládaná hodnota přesáhne částku 1 mil Kč u dodávek zboží a služeb nebo 3 mil Kč u stavebních prací.

Rozpočtová skladba používá pro třídění kapitálových výdajů členění na investiční nákupy, investiční transfery a investiční půjčky. Mezi investiční nákupy patří opětované výdaje na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, akcií a majetkových účastí - seskupení položek 61 a 62.

²⁶ Zákon č. 137/2006 Sb.

Investiční transfery jsou neopětované výdaje mající charakter dotací a příspěvků na investiční účely poskytovaných mimo rozpočtovou jednotku seskupení položek 63 a 67. Investiční půjčky, neboli návratně poskytované prostředky jiným subjektům na investiční účely jsou v seskupení položek 64.²⁷

V roce 2011 největší podíl výdajů dle odvětví byl na Bydlení, komunální služby a územní rozvoj v částce 9.497 tis. Kč, dále na Kulturu, církve a sdělovací prostředky v částce 3.704 tis. Kč, Průmysl v částce 1.220 tis. Kč, Vzdělávání v částce 501 tis. Kč, Veřejná správa v částce 377 tis. Kč, Ochrana životního prostředí 142 tis. Kč a nejméně bylo vydáno na Tělovýchovu a zájmovou činnost v částce 104. tis. Kč.

V roce 2011 byla ukončena investiční akce, která byla financována z dotací „Regenerace panelového sídliště U Skláren v Rapotíně III. etapa.“ Celkové náklady na tuto III. etapu činili 4,37 mil.Kč z toho obec Rapotín získala z Ministerstva pro místní rozvoj (dále jen MMR) dotaci ve výši 3,17 mil.Kč. Další významnou investiční akcí obce Rapotín, která byla realizována v letech 2009 – 2012 byla rekonstrukce komunikačního a koordinačního centra (dříve kulturního domu, který byl zničený požárem), když celkový rozpočet na tuto akci byl asi 50 mil Kč.

Tabulka č. 3.8. - Kapitálové výdaje obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

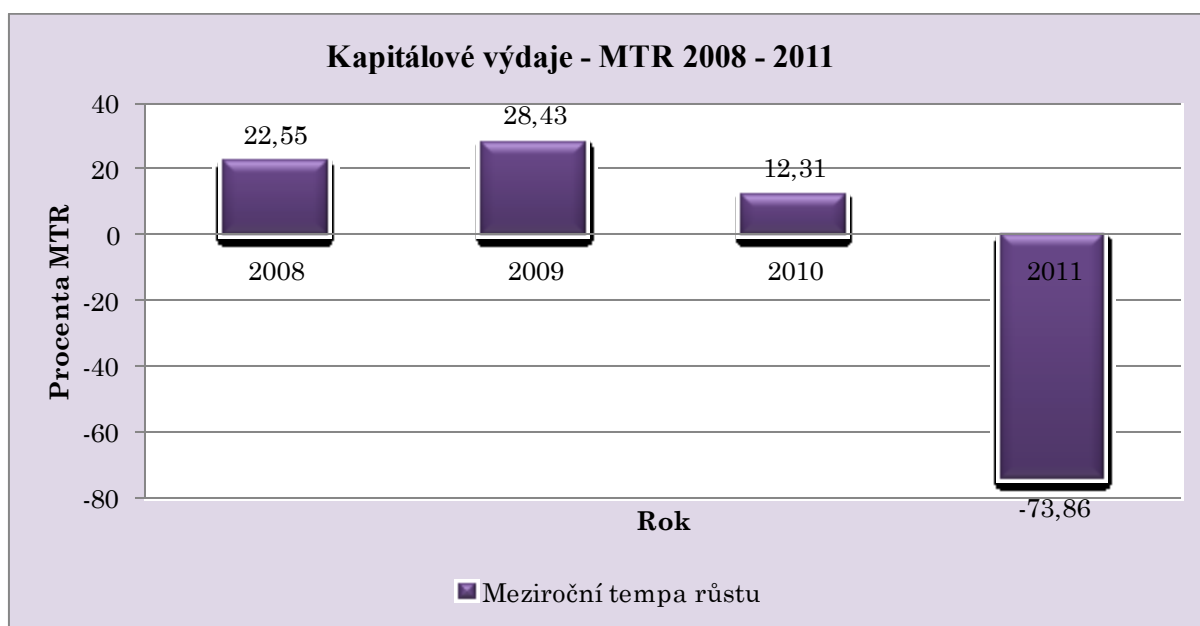
| Položka | Rok | | | | |
|--------------------------|---------|----------|---------|----------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Kapitálové výdaje | 33657,7 | 41249,28 | 52980,4 | 59502,84 | 15549,09 |
| MTR | - | 22,55% | 28,43% | 12,31% | -73,86% |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě závěrečných účtů obce 2007 - 2011

Ve sledovaném období docházelo v letech 2008 – 2010 v meziročním srovnání k nárůstu kapitálových výdajů. Rok 2011 zaznamenal výrazný pokles, a to o 77,86 %. Toto odpovídá současně výraznému poklesu příjmů z dotací.

²⁷ ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.

Graf č. 3.5. - Kapitálové výdaje – MTR obce Rapotín v letech 2008 - 2011



Zdroj : Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

3.2.4. Financování

Financování je třetím okruhem peněžních operací. Dle rozpočtové skladby je zařazeno do třídy 8. „Financování zahrnuje přírůstek termínovaných závazků (výpůjčky peněžních prostředků) minus splátky jistin závazků plus pokles stavu peněžních prostředků na bankovních účtech minus přírůstek čistých operací aktivního řízení likvidity.“²⁸

Můžeme financování rozčlenit na tyto kategorie:

- sama obec půjčuje peníze za účelem optimalizace likvidity, a tyto poskytnuté peníze jsou obci spláceny,
- jakákoliv změna stavu peněžních prostředků na vlastních účtech,
- obec si půjčí finanční prostředky a posléze je splácí,
- opravné položky.

Do třídy financování zahrnujeme jen samotné splátky jistiny úvěrů, bez úroků. Úroky jsou pak dle své povahy výnosem nebo nákladem.

²⁸ Češková, Magdalena a Jan Kinšt, *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rošřené vyd. Olomouc: ANA G, spol. s r.o., 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9

Tabulka č. 3.9. – Financování obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|--|----------|----------|----------|-----------|------------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Krátkodobé financ. z tuze mska | 6788,34 | -5901,63 | -7154,94 | 4.206,02 | -17.579,70 |
| Dlouhodobé financování z tuze mska | -6038,99 | -2213,69 | 1401,15 | 15.687,16 | -6.110,52 |
| Krátkodobé financování ze zahraničí | - | - | - | - | - |
| Dlouhodobé financování ze zahraničí | - | - | - | - | - |
| Opravné položky k peněžním operacím | -182,06 | -895,51 | -509,44 | -1382,79 | -167,75 |
| Celkem | 567,29 | -9010,83 | -6263,23 | 18510,39 | -23.857,97 |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2011

Celkové financování je přitom rozdílem mezi celkovými příjmy a celkovými výdaji.

Vždy musí platit tato rovnice:

$$\text{příjmy} - \text{výdaje} + \text{financování} = 0$$

V nekonsolidovaném rozpočtu jsou zahrnuty i příjmy a výdaje mezi rozpočtovými fondy obce. Při hodnocení financování je třeba si uvědomit, že v účetní formě rozpočtu je financování kladné, pokud je rozpočet ve schodku a financování je záporné, pokud je rozpočet v přebytku.

3.3. Role dotací při hospodaření obce

Jednotlivé články územní samosprávy zpravidla nejsou finančně samostatné. Na jedné straně je zde potřeba poskytovat veřejné statky určité úrovně a kvality bez ohledu na územní rozdíly a na druhé straně nedostatek příjmů z vlastních zdrojů.

„To je jeden z důvodů, proč územní samospráva potřebuje ve větší či menší míře dodatečné finanční prostředky ze státního rozpočtu, popř. ze státních mimorozpočtových fondů, a v případě obcí velmi často však i z rozpočtů vyšších stupňů územní samosprávy“²⁹.

Podstatná část celkových příjmů obcí je pak tvořena těmito transfery – **dotace**, které představují nenávratné vztahy přerozdělování uvnitř soustavy veřejných rozpočtů.

Dotace ve sledovaných letech tvoří podstatnou část rozpočtu. V jaké míře se obcí daří získávat v jednotlivých letech dotace se odráží pak na plnění plánu investic, který obec Rapotín zpracovává na jednotlivé roky.

3.3.1. Dotace investiční x neinvestiční

Rozpočtová skladba dělí tyto dotace dle poskytovatelů, kterými jsou všeobecná pokladní správa, státní rozpočet, státní fondy, Národní fond, kraje a regionální rady soudržnosti.

Dotace neinvestiční mohou mít formu nárokových i nenárokových dotací. Mezi neinvestiční dotace nárokové řadíme např. dotace na výkon veřejné správy, jako jsou volby do zastupitelstev obcí a krajů, volby do Parlamentu či volby do Senátu a volby do Evropského parlamentu.

Neinvestiční dotace zahrnují např. dotace na pořádání kulturních akcí, na technické zajištění, někdy úzce souvisí s dotací investiční, např. dotace na administrativní zajištění dotace. Jedná se zpravidla o menší finanční částky.

Investiční dotace jsou dotace na obnovu, rekonstrukci, majetku obce, jedná se zpravidla o částky v řádech statisíců či milionů.

²⁹ PEKOVÁ, Jitka, Jan PILNÝ a M. JETRMAR, Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5

Tabulka č. 3.10. - Neinvestiční dotace obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis.Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|---|---------|----------|----------|----------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| 4111 – dotace na volby | - | 60 | 60 | 163.23 | 17.46 |
| 4112 – dotace na výkon VS | 406.65 | 326.10 | 76.30 | 845.80 | 636.30 |
| 4113 – dotace na úroky z úvěru | 1276.87 | 1 180.66 | 1 084.44 | 988.23 | 892.01 |
| 4116 – dotace na VPP z ÚP | 327.25 | 421.13 | 210.99 | - | 440.72 |
| 4118 – EHP Norsko – hřiště | - | - | 5.58 | 12.82 | - |
| 4122 – ostatní neinvestiční dotace | 950.33 | 1.391.84 | - | 4.51 | 690 |
| Celkem | 2 961,1 | 3 379.74 | 1 437.31 | 2 014.59 | 1 987.19 |
| Podíl na celkových příjmech obce | 4,78 % | 4,27 % | 1,61 % | 2,72 % | 3,17 % |
| Podíl na celkových dotacích | 39,06 % | 15,83 % | 6,85 % | 25,19 % | 35,63 % |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Interních materiálů obce Rapotín 2007 - 2011

Nejvíce neinvestičních dotací obec přijala v roce 2008, a to částku 3, 4 mil. Kč, kde největší položkou v tomto roce je položka 4122, skládající se z přijatých dotací na hasiče v částce 45 tis. Kč, kříž u hřbitova v částce 45 tis. Kč, kapli Sv. Michala v částce 274 tis. Kč a na sociální integraci v částce 1.027 tis. Kč. Dále pak dotace na úroky z úvěru v částce téměř 1,2 mil Kč, dotace na VPP v částce 0,4 mil. Kč a dotace na výkon veřejné správy a na žaka v částce 0,3 mil. Kč. Naopak nejmenší položku v tomto roce činila položka na volby.

Nejméně neinvestičních dotací obec obdržela v roce 2009, když největší položkou byla položka č. 4113 – dotace na úroky z úvěru. Nejmenší položka pak byla neinvestiční dotace od EHP Norsko na neinvestiční výdaje, který byly spjaty s rekonstrukcí fotbalového hřiště v Rapotíně.

U **investičních dotací** je vývoj dán objemem finančních prostředků poskytovaných v konkrétním roce na konkrétní programy, zájmem obce o zpracování dotačních žádostí a také připraveností obce na možnost žádat o tyto dotace. Zejména u dotací z Evropské unie je toto také závislé na vypisování jednotlivých výzev v jednotlivých programech.

Tabulka č. 3.11.- Investiční dotace obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|--|----------|-----------|-----------|----------|----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| 4211 – dotace na rekonstrukci ZŠ | - | - | 10 000 | - | - |
| 4213 – dotace na obytné domy | 4 075.33 | 1 733.04 | 3 766.96 | - | - |
| 4216 – revitalizace panelového sídliště | 560 | 16 252.72 | 4 911.34 | - | 3 175.95 |
| 4218 – EHP Norsko fotbalové hřiště | - | - | 704.78 | 5 983.48 | 414.30 |
| 4222 – hasiči | - | - | 150 | - | - |
| Celkem | 4 635.33 | 17 985.75 | 19 533.09 | 5 983.48 | 3 590.25 |
| Podíl na celkových příjmech obce | 7,49 % | 22,76 % | 21,93 % | 8,07 % | 5,73 % |
| Podíl na celkových dotacích | 60,94 % | 84,17 % | 93,15 % | 74,81 % | 64,37 % |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Interních materiálů obce Rapotín 2007 - 2011

Nejvíce investičních dotací se obci podařilo získat v roce 2009, a to částku 19,5 mil. Kč. Největší položkou byla přijatá dotace na rekonstrukci ZŠ v částce 10 mil. Kč a v roce 2008, když tyto dotace činily částku téměř 18 mil. Kč. Z těchto dotací byla financována

sanace skládky v částce 15. mil. Kč, úsporná opatření veřejného osvětlení a dotace na obytný dům čp. 554 v částce 1,7 mil. Kč.

Nejméně dotací obec přijala v roce 2011, a to na regeneraci panelového sídliště v částce 3,2 mil. Kč a na fotbalové hřiště z EHP Norsko v částce 414 tis. Kč.

3.3.2. Dotace dle poskytovatelů

Obec ve sledovaných letech přijímala dotace z různých rozpočtů, a to z kapitoly všeobecná pokladna státního rozpočtu, ze státního rozpočtu v rámci souhrnných dotačních vztahů, ze státních fondů, z Národního fondu a z krajského rozpočtu. Naopak obec ve sledovaných letech nevyužila možnosti získat dotace z regionálních operačních programů.

Tabulka č. 3.12. - Dotace dle zdrojů obce Rapotín v letech 2007 - 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | | Celkem |
|---|-------|--------|--------|-------|-------|---------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 | |
| Všeob.pokl. správa st. rozpočtu | - | 60 | 10.060 | 163 | 17 | 10.300 |
| Státní rozpočet v rámci souhrnných dotačních vztahů | 407 | 326 | 76 | 846 | 636 | 2.291 |
| Transfery ze státních fondů | 5.352 | 2.913 | 4.851 | 988 | 892 | 14.996 |
| Ost. transfery ze stát. rozpočtu | 1.837 | 16.674 | 5.124 | - | 3.617 | 27.252 |
| Převody z Národního fondu | - | - | 711 | 5.996 | - | 6.707 |
| Transfery od krajů | 10 | 1.394 | 150 | 4 | 0,7 | 1.558,7 |

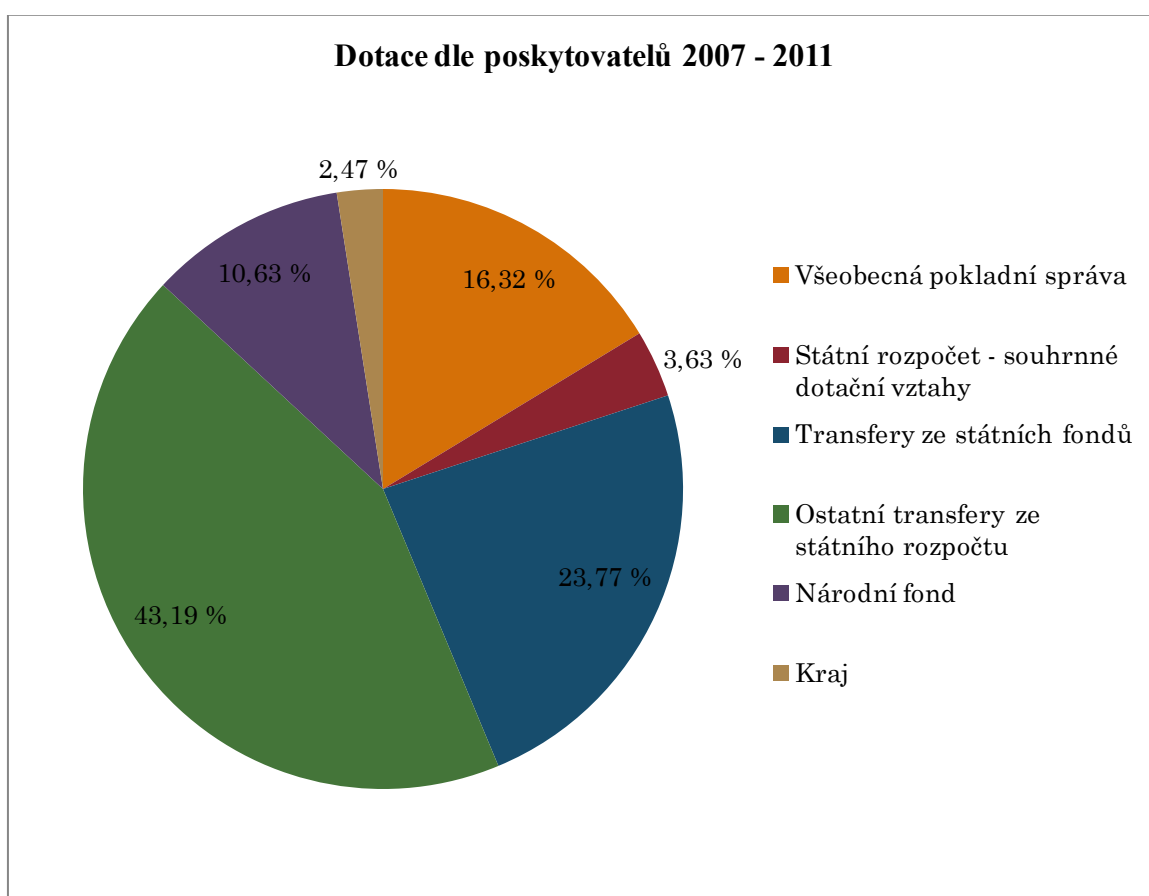
Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2011

Největší dotaci obdržela obec v roce 2008 ze státního rozpočtu na sanaci skládky v částce 15.542 tis. Kč. V roce 2009 obdržela obec v částce 10 mil Kč z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, a to na rekonstrukci základní školy.

Obec Rapotín nejvíce dotací přijala z ostatních transferů ze státního rozpočtu, a to ve sledovaném období 2007 – 2011 částku 27 mil. Kč.

Transfery ze státních fondů za sledované období činily částku 15 mil. Kč. Další v pořadí byly dotace z všeobecné pokladní správy, a to částkou 10 mil. Kč. Převody z Národního fondu, kterou tvořila dotace na rekonstrukci hřiště v celkové částce 6.707 tis. Kč. Nejméně dotací obec obdržela z dotací od veřejných rozpočtů územní úrovně, od Olomouckého kraje v celkové částce 1.558,7 tis. Kč.

Graf č. 3.4. - Dotace obce Rapotín dle poskytovatelů v letech 2007 - 2011 (v procentech)



Zdroj : Vlastní zpracování za základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

4. ZHODNOCENÍ VLIVU DOTACÍ NA ROZPOČET OBCE

Dotace představují pro obec druhou nejvýznamnější položku na příjmové straně rozpočtu. Můžeme je členit dle několika hledisek. Hodnotíme zde podíl dotací dle účelu – na dotace investiční a neinvestiční. Dále lze dotace členit dle poskytovatelů – dotace ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu, kraje. Dále jsem se ve své práci zabývala porovnáním dotací na 1 obyvatele.

4.1. Podíl kapitálových dotací na kapitálových výdajích

V tabulce č. 4.1. jsou uvedeny největší zdroje příjmů obce – daňové příjmy a přijaté transfery a suma kapitálových výdajů ve sledovaných letech.

Tabulka č. 4.1.- Vývoj kapitálových výdajů obce Rapotín dle obdržených dotací v letech 2007 - 2011(v tis.Kč)

| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
|---|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| Daňové příjmy | 41 484,04 | 43 007,2 | 38 803,08 | 46 470,41 | 44 988,24 |
| Přijaté investiční dotace | 4 635.33 | 17 985.75 | 19 533.09 | 5 983.48 | 3 590.25 |
| Kapitálové výdaje | 33 657,7 | 41 249,28 | 52 980,4 | 59 502,84 | 15 549,09 |
| Podíl inv. dotací na kapitálových výdajích | 13,77 % | 43,60 % | 36,9 % | 10,06 % | 23,09 % |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

Investiční dotace se podílejí významnou měrou na kapitálových výdajích. Nejmenší podíl investiční dotace na kapitálových výdajích činily v roce 2010. Největší podíl investičních dotací na kapitálových výdajích byl v roce 2008, kdy dosáhl téměř 44 % celkových kapitálových výdajů investovaných v daném roce.

Investiční plán obce v letech 2009 – 2011

Pro porovnání, jak se obci daří plnit plán investic, který je zpracováván na každý rok samostatně, slouží tabulka č. 4.2. Investiční plán x kapitálové výdaje skutečné 2009 – 2011.

Tabulka č. 4.2. - Investiční plán x kapitálové výdaje skutečné obce Rapotín v letech 2009 – 2011 (v tis.Kč)

| | 2009 | 2010 | 2011 |
|-----------------------------------|-------------|-------------|-------------|
| Investiční plán | 49.165 | 86.750 | 41.576 |
| Vlastní prostředky | 32.978 | 51.750 | 35.976 |
| Dotace plánované | 9.567 | 0 | 0 |
| Cizí prostředky | 6.620 | 35.000 | 5.600 |
| Kapitálové výdaje skutečné | 52.980 | 59.502 | 15.549 |
| Dotace obdržené | 19.533 | 5.983 | 3.590 |
| Podíl dotací | 36,9 % | 10,6 % | 23,09 % |

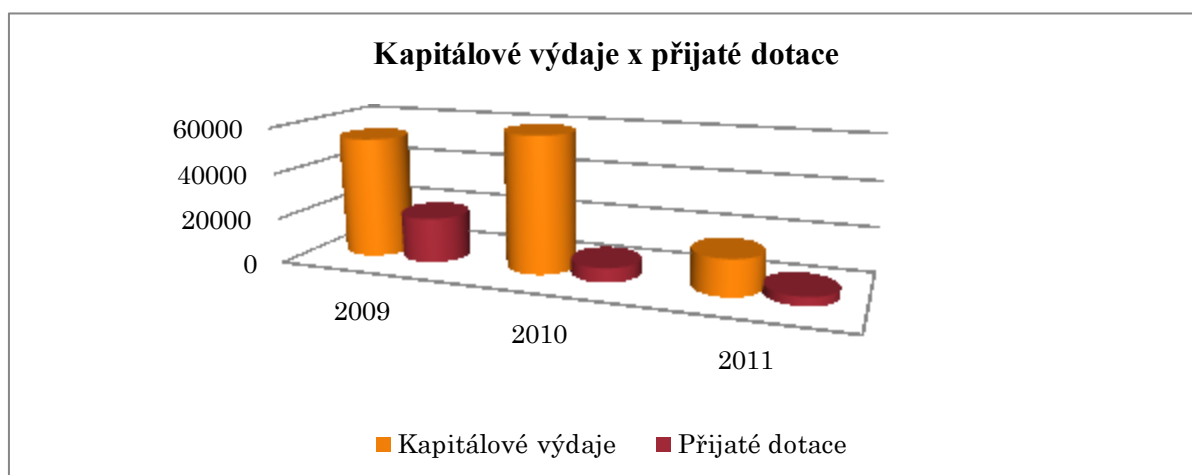
Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 - 2011

V tabulce č. 4.2. je zřejmé, že investiční plán se liší od skutečných kapitálových výdajů vydaných v jednotlivých letech na investiční akce.

Obec se snaží financovat co nejvíce ze svých vlastních prostředků, pouze u kapitálově náročných akcí plánuje v investičním plánu využít cizí zdroje. Skutečná realizace investičních akcí je pak závislá na vývoji příjmů z daní a na vývoji příjmů z dotací.

Podíl dotací na celkových kapitálových výdajích byl ve sledovaných letech značně rozdílný. V roce 2009 tvořily dotace 36,9 % podíl na kapitálových výdajích. V roce 2010 došlo k výraznému poklesu, a to na pouhých 10,6 % a v roce 2011 k nárůstu na 23,09 %.

Graf č. 4.1. - Kapitálové výdaje x přijaté dotace v letech 2009 – 2011 (v tis. Kč)



Zdroj : Vlastní zpracování na základě Rozpočtu investic obce Rapotín 2009 – 2011

Přijaté dotace představovaly v období 2007 – 2011 spolu s daňovými příjmy základ hospodaření obce a byly nezbytné pro financování potřeb obce. Řadí se sem dotace od jiných veřejných rozpočtů a fondů .

Dotace lze rozdělit na nárokové a nenárokové. O nárokové dotace nemusí obec nějak usilovat, přicházejí automaticky ze státního rozpočtu nebo prostřednictvím kraje. V případě nenárokových dotací je nutné se vyznat v systému přerozdělování dotací pomocí žádostí z jednotlivých programů.

4.2. Investiční a neinvestiční dotace

Přijaté dotace lze také rozdělit podle jejich charakteru na investiční a neinvestiční.

Tabulka č. 4.2. - Podíl obdržených dotací investičních x neinvestičních obce Rapotín v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|----------------------------|-----------|------------|------------|-----------|-----------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Neinvestiční dotace | 2.020.772 | 3.379.745 | 1.437.311 | 2.014.590 | 1.987.186 |
| Investiční dotace | 4.635.335 | 17.985.752 | 19.533.090 | 5.983.483 | 3.590.248 |

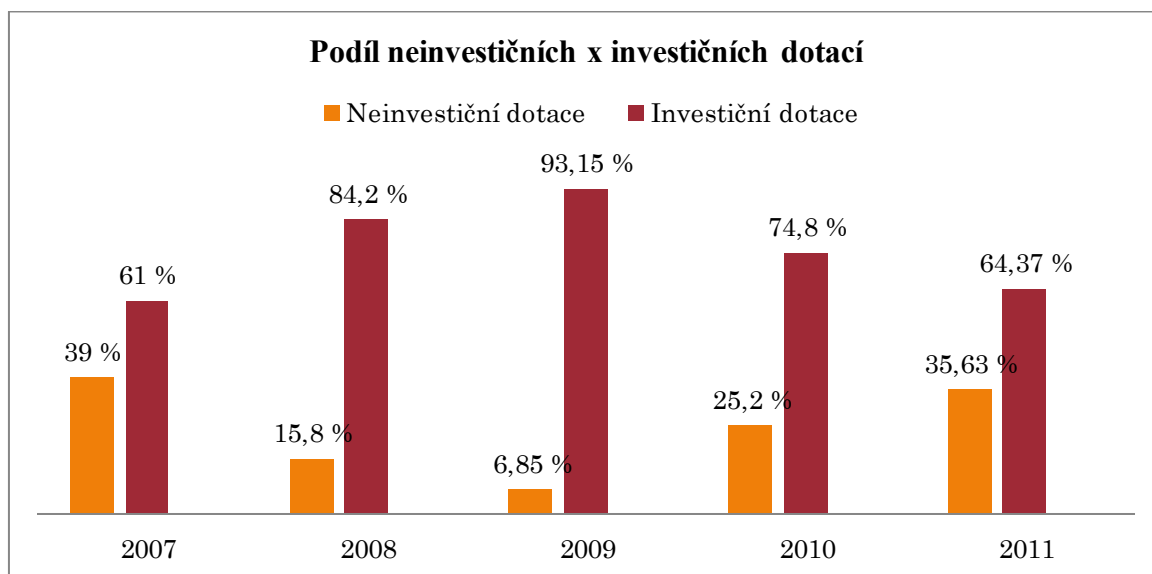
Zdroj : Vlastní zpracování na základě Interních materiálů obce Rapotín 2007 – 2011

Investiční dotace jsou poskytovány k úhradě výdajů na konkrétní investice. Jedná se zpravidla o dotace nenárokové, tj. obec o ně musí žádat a projít složitým systémem žádosti a splněním mnoha náročných podmínek. Tyto dotace jsou poskytovány od krajů, ze státních fondů, a z fondů Evropské unie.

V rozpočtu obce Rapotín představovaly investiční dotace větší část přijatých dotací. Podíl investičních dotací je v roce 2007 61 % z celkově přijatých dotací, v roce 2008 84% z celkově přijatých dotací, v roce 2009 93 % z celkově přijatých dotací, v roce 2010 tento podíl tvořil 74% a v roce 2011 64 % z celkově přijatých dotací.

Maximální výše přijatých investičních dotací se uskutečnila v roce 2009, a činila 93,15% všech dotací. Nejvíce neinvestičních dotací přijala obec v roce 2011, a to 35,63 % z celkové sumy přijatých dotací.

Graf č. 4.2. - Podíl neinvestičních x investičních dotací obce Rapotín v letech 2007-2011(v procentech)



Zdroj :Vlastní zpracování na základě Rozpočtu investic obce Rapotín 2007 – 2011

4.3. Podíl dotací na rozpočtu obce přepočtený na 1 obyvatele

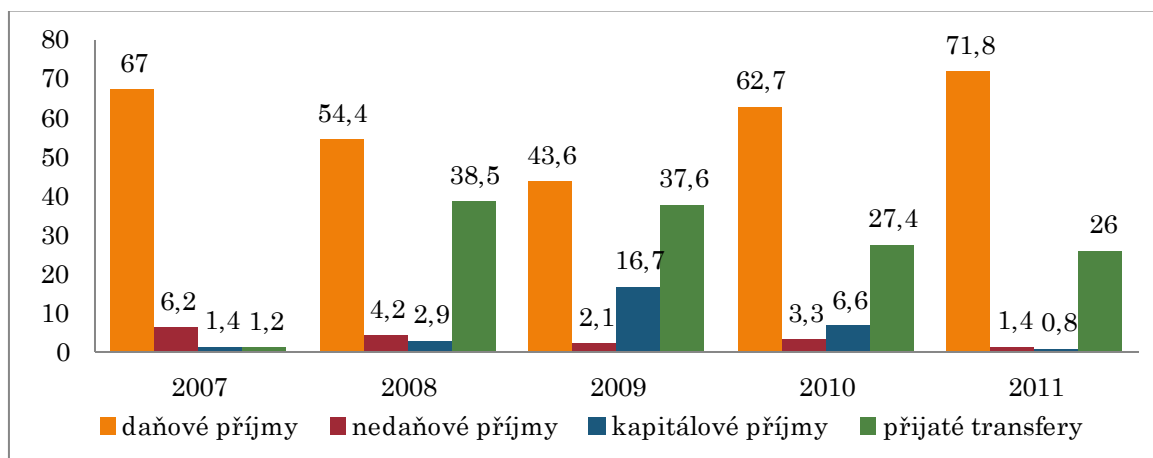
Podíl dotací je u každé obce jiný. Záleží na obci, zda jednotlivých dotačních titulů ve svůj prospěch využije, zda má možnost v rámci aktuálně vypsanych výzev o dotaci žádat.

Tabulka č. 4.3. - Daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery obce Rapotín (přečtené na 1 obyvatele) v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč)

| Položka | Rok | | | | |
|--------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Daňové příjmy | 13.169 | 13.456 | 11.906 | 14.289 | 14.098 |
| Nedaňové příjmy | 1.224 | 1.045 | 583 | 756 | 277 |
| Kapitálové příjmy | 261 | 710 | 4.575 | 1.508 | 163 |
| Přijaté transfery | 4.990 | 9.514 | 10.268 | 6.239 | 5.094 |
| Celkem | 19.645 | 24.726 | 27.333 | 22.794 | 19.633 |

Zdroj : Vlastní zpracování na základě Rozpočtu investic obce Rapotín 2007 – 2011

Graf č. 4.3. - Daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery obce Rapotín (přečtené na 1 obyvatele) v letech 2007 – 2011 (v procentech)



Zdroj : Vlastní zpracování na základě Rozpočtu investic obce Rapotín 2007 – 2011

Dotace tvoří v rozpočtu obce ve sledovaném období podíl v rozmezí od 25, 5 % v roce 2007 po nejvyšší podíl 38, 5 % v roce 2008. V roce 2009 tvořily dotace 37, 6 %. V roce 2010 došlo k poklesu podílu dotací o 10 % na 27, 4 % celkových příjmů obce a v roce 2011 podíl dotací poklesl na 26 % celkových příjmů. V příloze č. 2 této bakalářské práce jsou vypsány jednotlivé příjmy obce přečtené na 1 obyvatele.³⁰

³⁰ Příloha č. 2 bakalářské práce

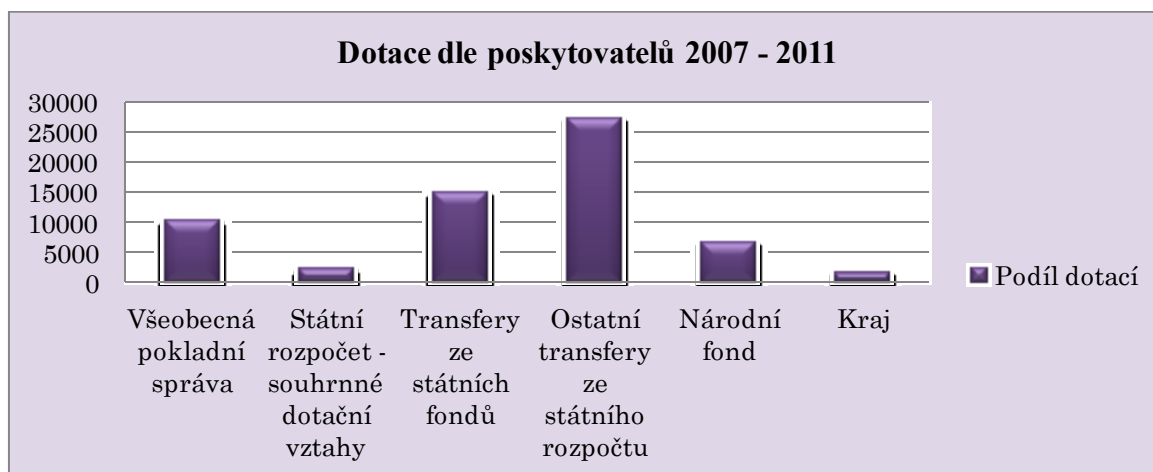
Jestliže přijaté dotace přepočteme na 1 obyvatele, pak obec Rapotín na 1 obyvatele přijala částku 4.990,- Kč v roce 2007. V roce 2008 na obyvatele přijala téměř dvojnásobek částky z roku 2007, tj. 9.514,- Kč a v roce 2009 dokonce částku 10.268,- Kč. V letech 2010 a 2011 částka na obyvatele, stejně jako podíl dotací na rozpočtu obce klesala. V roce 2010 částka na obyvatele činila 6.239,- Kč a v roce 2011 5.094,- Kč.

4.4. Dotace dle zdrojů

Vývoj poklesu dotací u obce Rapotín odpovídal situaci v celorepublikovém srovnání, když rok 2011 zaznamenaly obce souhrnně pokles příjmů v celkové částce 14 mld. Kč. Největší pokles příjmů obcí byl zaznamenán právě u dotací, a to o 10,6 mld.

„Za meziročním poklesem dotací jsou především, stejně jako u krajů, dotace z regionálních rad regionů soudržnosti (pokles o 4,9 mld. Kč), nižší byly však i převody z vlastních fondů, a to o 4,1 mld. Kč, a transfery ze státního rozpočtu a státních fondů (o 1,7 mld. Kč). Daňové příjmy se meziročně snížily o 1 mld. Kč. Na jejich snížení se nejvíce podílel výnos daně z příjmů právnických osob (pokles o 1,5 mld. Kč) a daň z příjmu fyzických osob (pokles o 0,9 mld. Kč). Po třech letech růstu se mírně snížil i výnos daně z nemovitosti (pokles o 0,1 mld. Kč). Propad výnosu obou daní z příjmu (celkem o 2,4 mld. Kč) kompenzovalo z části zvýšení výnosu daně z přidané hodnoty přírůstek (růst o 1,3 mld. Kč).“³¹

Graf č. 4.5. - Dotace dle poskytovatelů obce Rapotín v letech 2007 – 2011 (v tis. Kč)



Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011

³¹<http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6555393&ht=pod%ED+dotac%ED+na+rozpo%EDtu+obce>

Nejvíce dotací ve sledovaných letech 2007 – 2011 přijala obec Rapotín ze zdroje – ostatní transfery ze státního rozpočtu, v částce 27.252 tis. Kč. V roce 2007 přijala obec dotace od ministerstva životního prostředí, např. na revitalizaci rybníka a od Úřadu práce v Šumperku na veřejně prospěšné práce. V roce 2008 přijala obec významnou investiční dotaci od ministerstva životního prostředí v rámci OP životní prostředí v částce cca 15 mil. Kč a neinvestiční dotaci na veřejně prospěšné práce v částce cca 400 tis. Kč. V roce 2009 obec přijala dotaci od MŽP na sanaci skládky a dotaci z Úřadu práce na veřejně prospěšné práce.

V roce 2010 obec v rámci této položky neobdržela žádnou dotaci a v roce 2011 obdržela dotaci z MMR v částce 3,2 mil. Kč a opět dotaci z Úřadu práce na veřejně prospěšné práce.

Další významným poskytovatelem dotací obci Rapotín byly státní fondy, přijaté dotace ve sledovaném období činily částku 14.996 tis. Kč.

V pořadí třetím poskytovatel byla všeobecná pokladní správa státního rozpočtu, v částce 10.300 tis. Kč. Nejvyšší položku obec obdržela v roce 2009 v částce 10 mil. Kč na rekonstrukci základní školy.

Z položky převody z národního fondu obec obdržela za sledované období částku 6.707 tis. Kč. Nejvíce obec obdržela z dotačního titulu EHP Norsko na rekonstrukci hřiště, v částce cca 6,5 mil. Kč.

Položka státní rozpočet v rámci souhrnných dotačních vztahů ve sledovaném období činila částku 2.291 tis. Kč. Tato položka zahrnuje dotace na výkon veřejné správy.

Nejméně obec obdržela od Krajského úřadu Olomouckého kraje, a to částku 1,5 mil. Kč. Nejvýznamnější dotací v rámci této položky byla dotace v roce 2008, a to na sociální integraci v částce cca 1 mil. Kč. Další položky představují ve sledovaném období dotace na hasiče a na obnovu kaple sv. Michala.

5. ZÁVĚR

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů, hospodaří podle schváleného vlastního rozpočtu, nakládá se svým majetkem. Záměrem obce by mělo být zajištění zkvalitnění života na venkově a zabezpečit spokojený a co možná nejkvalitnější život svým obyvatelům.

Je důležité stále prověřovat, jak obec účelně nakládá se svými prostředky, zda běžné příjmy jsou dostačující na krytí provozních nákladů, vyplývajících nejen z poslání obce. Co přinesou kapitálové výdaje vložené do investic v budoucnosti, zda ušetří nebo naopak zvýší provozní náklady obce. Posoudit jak investiční tak i provozní výdaje, zda jsou vynakládány především v souvislosti s poskytováním veřejných služeb.

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení vlivu dotací na financování obce, konkrétně v podmínkách obce Rapotín.

Z provedené analýzy vyplývá, že největší položkou na straně příjmů obce Rapotín jsou daňové příjmy. Tyto tvoří ve většině sledovaných let víc jak 50 procent příjmů obce. Dotace tvoří v rozpočtu obce Rapotín podstatnou část rozpočtu. Jsou druhou největší příjmovou položkou. Podíl dotací na celkových příjmech obce se pohybuje ve sledovaných letech 2007 – 2011 v rozmezí od 25,5 procent do 37, 6 procent. Poté následují kapitálové příjmy, kdy obec prodává vlastní majetek. Tyto příjmy jsou v porovnání s daňovými příjmy a dotacemi malé, největší příjem měla obec v roce 2010, kdy tyto příjmy tvořily asi 17 % celkových příjmů obce. Nedaňové příjmy jsou jako u ostatních obcí zanedbatelné, v rozmezí asi 1,5 % - 6,7 %.

Nejvíce dotací obec Rapotín čerpá na dotace investiční, když nejvíce dotací přijala v roce 2009, a to částku cca 20 mil.Kč. Objem získaných dotací se pak odráží v plnění či neplnění investičního plánu. Toto je patrné z tabulky č. 4.2., když v roce 2009 měla obec investiční plán nižší, než činily skutečné investiční výdaje. Naopak v roce 2010 obec plánovala investiční výdaje větší než poté byly investice uskutečněné. V roce 2010 obdržela obec pouze 6 mil. Kč z dotací. Největší propad investičního plánu a skutečných investičních výdajů je pak vidět v roce 2011, kdy obec obdržela pouze 3,5 mil. Kč. Neinvestiční dotace tvoří menší část přijatých dotací ve sledovaných letech, a to v rozmezí od 7 % do 36 %.

Pokud sledujeme poskytovatele dotací, pak nejvíce dotací obec čerpala v rámci položky ostatní transfery ze státních rozpočtů, a to 43,19 %. Následovaly dotace ze státních fondů v procentuelním vyjádření 23,77 % a dotace z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu 10,63 %. Nejméně obec přijala dotací v rámci souhrnných dotačních vztahů v částce 2,3 mil.Kč, což činilo 3,63 % přijatých dotací a od Olomouckého kraje, který poskytl obci pouze 1,5 mil. Kč, což za sledované období činí 2,47 % z celkové sumy přijatých dotací.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Knihy:

1. PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy; teorie a praxe v ČR*. 1. vyd. Praha: Woolters Kluwer ČR, 2011. 588 s. ISBN 978-80-7357-614-1
2. PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
3. ČEŠKOVÁ, Magdalena a Jan KINŠT. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozš. vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.
4. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. 2. aktual. vyd. Praha: Grada a.s., 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9
5. *Příručka pro člena zastupitelstva obce po volbách 2010*, Svaz měst a obcí České republiky, 2010 1. vydání. 184 s, ISBN 978-80-254-8660-3
6. TOMÁNEK, Petr. *Hospodaření krajů a obcí*, 2011, EK fVŠB TU Ostrava., získaný na internetu: <https://portalekf.wps.vsb.cz/wps/myportal/>
7. PAŘÍZKOVÁ, Ivana. *Finance územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8
8. HRABALOVÁ S., *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova universita, 2004. ISBN 80-210-3356-8. s. 46

Legislativa:

Ústavní zákon č. 1/2003 Sb. Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992

Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

Internetové odkazy:

www.rapotin.cz

www.dvs.cz/clanek.asp?id=6555393

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:

MMR - ministerstvo pro místní rozvoj

OP - operační program

ROP - regionální operační program

MTR - meziroční tempo růstu

VPP - veřejně prospěšné práce

PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;

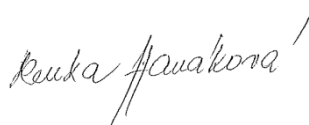
beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (dle § 35 odst. 3) ;

souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucí bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;

bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

bylo sjednáno, že využít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Šumperku dne 6.5.2013



Lenka Hanáková

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Postup žádosti o dotaci

Příloha 2 Procentuelní vyjádření příjmů v přepočtu na 1 obyvatele

Příloha 1 Postup žádosti o dotaci³²

Žádost o poskytnutí dotace z rozpočtu Olomouckého kraje z programu

„Podpora kulturních aktivit v Olomouckém kraji“

v roce 2013

Poskytovatel dotace: Olomoucký kraj

ROK: 2013

NÁZEV PROJEKTU:

Rapotínské slavnosti spojené s jesenickým gastrofestivalem

1. ÚDAJE O ŽADATELI

a) Název žadatele:

Právní forma: **OBEC**, IČ: 00635901, DIČ: CZ00635901

b) Sídlo žadatele:

Ulice: Družstevní, Orient. číslo, domov. číslo: 125

Obec: Rapotín 788 14, Okres: Šumperk, PSČ: 788 14

Telefon: 583242 280, Fax: 583242237, E-mail: rapotin@rapotin.cz,

www: www.rapotin.cz

Statutární zástupce žadatele (funkce): starosta obce

Jméno a příjmení, titul: Pavel Žerníček Ing.

Adresa: Družstevní 125, 788 14 Rapotín

Telefon 583242280, Mobil: 603465001, Fax: 583242237, E-mail: zernicek@rapotin.cz

c) Bankovní spojení:

³² Interní materiály obce Rapotín

Číslo účtu: 1905621359/0800, Banka,kód banky: Česká spořitelna, a.s.,pobočka Šumperk, 0800

2. ÚDAJE O PŘEDKLÁDANÉ ŽÁDOSTI

a) Cíl projektu (včetně územní působnosti)

Cílem projektu je uspořádat v obci Rapotín druhý ročník tradičních „Rapotínských Slavností spojený tento rok s jesenickým gastrofestivalem“ a pro obyvatele obce Rapotín, blízkého i dalekého okolí, pro domácí i zahraniční návštěvníky všech věkových kategorií zajistit nezapomenutelný kulturní zážitek v podobě zábavy, hudby, sportu a především prezentací a ochutnávek různých specialit celého Olomouckého a Jesenického regionu, ale i specialit pozvaných zahraničních hostů. Cílem projektu je podpora jednotlivých hotelů, restaurací, škol a dalších gastronomických zařízení při svých prezentacích a nabídkách svých specialit formou ochutnávek.

b) Popis projektu (odůvodnění)

I tento rok 2013 chce obec Rapotín uspořádat tradiční kulturní akci nazvanou „Rapotínské slavnosti spojené s jesenickým gastrofestivalem“. Jedná se o druhý ročník této akce. Již minulý rok měla tato akce obrovský úspěch a účastnili se jí nejen obyvatele obce a blízkého okolí, ale i zahraniční partneři a zastupitelé Olomouckého kraje.

b) Účel dotace

Účelem dotace je podpořit zorganizování tradiční kulturní akce v Rapotíně a napomoci tak nejen udržení a pokračování tradic v obci, ale i podpora jednotlivých hotelů, restaurací, škol a dalších gastronomických zařízení v celém Olomouckém a Jesenickém regionu s možností prezentovat a nabídnout své speciality.

d) Očekávané přínosy dotace:

Snahou obce je zajistit třídenní kulturní zážitek, na kterém si každý od nejmenších po nejstarší najde svoji zábavu.

e) Časový harmonogram:

Akce se bude konat od **16.8.2013 – 18.8.2013**

Pátek: 16.8.2013

19.00hod. letní kino – promítání filmu na venkovním prostranství před KKC Rapotín,

21.00hod. přehlídka míchaných nápojů

Sobota: 17.8.2013

Od 9.30.hod. zahájení jarmarku, farmářských specialit, ochutnávka jednotlivých gastronomických specialit z regionu a specialit pozvaných zahrnaičních hostů (cca 15 stánků)

Odpolední program:

15.00hod pození při muzice – k tanci budou hrát Moravští muzikanti, vystoupení střední odborné a střední hotelové školy – carvingová a cukrářská šou,

Příprava a prezentace jendotlivých druhů káv a kávových specialit spojená s ukázkou nejlepších receptů Chutě Jeseníků z roku 2012

20.00hod barmanská šou spojená s večerní zábavou, 22.00 hod. ohňostroj

Neděle 18.8.2013

9.30 Mše svatá v rapotínském kostele Nanebevzetí Panny Marie, 10.00hod sportovní klání na hřišti TJ Jiskra Rapotín (volejbal, fotbal), za účasti partnerů z Polska a Slovenska.

f) Význam projektu pro Olomoucký kraj:

Podpora propagacde jednotlivých hotelů, restaurací, škol a dalších gastronomických zařízení z celého Olomouckého a jesenického kraje formou jejich prezentace, nabídek a možností ochutnávek jejich specilaít.

g) Výstupy pro hodnocení projektu:

Zajištění tří denní tradiční kulturní akce v Rapotíně spojené s gastro festivalem, na kterém dojde k prezentaci a nabídce tradičních specialit z celého Olomouckého a Jesenického regionu.

h) Odpovědná osoba za projekt(případně odborný garant projektu):

Jméno a příjmení: Jiroušková Blanka, Ing.

Adresa: Družstevní 125, Rapotín, Telefon:583242783, E-mail:jirouskova@rapotín.cz

3. ROZPOČET PROJEKTU

a) příjmy:

- **požadovaná dotace z rozpočtu Olomouckého kraje: 116000,-Kč**
- vlastní zdroje: 64000,-Kč
- jiné zdroje rozepsat poskytovatele včetně částek):
 - vlastní: vstupné z akcí, sponzorské dary: 40000,-Kč

b) výdaje:

Celkové výdaje z celé akce: **220000,-Kč**

c) přesná specifikace dotace:

| | |
|---|-----------|
| -přehlídka, prezentace jednotlivých gastrospecialit | 2000,-Kč |
| -vystoupení SOŠ – carvingová šou | 2000,-Kč |
| -vystoupení SOŠ – cukrářská šou | 2000,-Kč |
| -přehlídka míchaných nápojů- náklady na materiál | 3000,-Kč |
| -soutěž o nejlepší chuťovku regionu-ceny pro vítěze | 3000,-Kč |
| -moderování celého dne-pozvaný moderátor | 10000,-Kč |
| -posezení při muzice – Moravští muzikanti | 10000,-Kč |
| -atrakce pro děti - | 17000,-Kč |
| -provozní výdaje | 25000,-Kč |
| -pronájem altánu – montáž, demontáž | 7000,-Kč |
| -pronájem podia | 5000,-Kč |
| -propagační materiál na akci | 15000,-Kč |
| -TOI TOI mobilní toaleta | 3000,-Kč |
| -sportovní klání-ceny pro vítěze | 2000,-Kč |
| -mše svatá – výzdoba kostela | 10000,-Kč |

4. PROHLÁŠENÍ ŽADATELE

Žadatel prohlašuje, že uvedené údaje jsou pravdivé a že nezatajuje žádné okolnosti důležité pro posouzení žádosti.

V případě neúplných či nepravdivých informací žadatel bere na vědomí, že je povinen ihned vrátit požadovanou částku na účet Olomouckého kraje.

Datum:

Podpis žadatele:

Příloha 2 – Procentuelní vyjádření příjmů v přepočtu na 1 obyvatele

Tabulka - daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery obce Rapotín (přepočtené na 1 obyvatele) v letech 2007 – 2011 (v procentech)

| Položka | Rok | | | | |
|--------------------------|------|------|------|------|------|
| | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
| Daňové příjmy | 67 | 54,4 | 43,6 | 62,7 | 71,8 |
| Nedaňové příjmy | 6,2 | 4,2 | 2,1 | 3,3 | 1,4 |
| Kapitálové příjmy | 1,3 | 2,9 | 16,7 | 6,6 | 0,8 |
| Přijaté transfery | 25,5 | 38,5 | 37,6 | 27,4 | 26 |

Zdroj: Vlastní zpracování na základě Závěrečných účtů obce Rapotín 2007 – 2011